

**Eindrapport
Rekenkameronderzoek armoede-
en schuldenbeleid**

Gemeente Hattem

Colofon

Offertenummer: FC 527

Auteurs: Artem Vardanyan
Yorick van den Berg
Gerard Nieuwe Weme
Julian Edens
Sari van Aart

B&A B.V.
Bezuidenhoutseweg 161
Postbus 829
2501 CV Den Haag

070 - 3029500
info@bagroep.nl
www.bagroep.nl

Den Haag, februari 2026

© Copyright B&A B.V. 2025.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Op alle opdrachten en werkzaamheden zijn de Algemene voorwaarden van B&A B.V. van toepassing, gedeponereerd bij de Kamer van Koophandel Haaglanden onder dossiernummer: KvK Haaglanden 27177844. De Algemene voorwaarden treft u als bijlage aan en kunt u tevens inzien op onze website, www.bagroep.nl.

B&A is gevestigd in Den Haag, Amsterdam en Rotterdam.

Inhoudsopgave

1. Samenvatting	6
1.1 Aanleiding	6
1.2 Centrale vraag	6
1.3 Leeswijzer	6
2. Bevindingen	7
2.1 Kortdurend lage inkomenspositie (≤ 1 jaar onder 130% sociaal minimum)	7
2.2 Langdurend lage inkomenspositie (≥ 4 jaar onder 130% sociaal minimum)	7
2.3 Analyse schuldenproblematiek (2021-2023)	7
2.4 Bekendheid en behoeften van inwoners	7
2.5 Ervaringen met gemeentelijke dienstverlening - mystery guest onderzoek	7
2.6 Ervaringen van uitvoerende medewerkers en partners - aansluiting op behoeften	7
2.7 Bereik en effectiviteit	7
2.8 Nieuwe doelgroepen	8
2.9 Middelen en knelpunten	8
2.10 Beleid armoede en schulden	8
2.11 Informatievoorziening en de rol van de raad	8
2.12 Leren van andere gemeenten	8
3. Conclusies	9
4. Aanbevelingen	10
5. Bestuurlijke reactie	11
6. Nawoord	114
7. Nota van bevindingen Hattem	16
7.1 Inleiding	16
7.2 Aanleiding	16
7.3 Onderzoeksvragen	16
7.4 Onderzoeksmodel	17
7.5 Normenkader	18
7.6 Onderzoeksverantwoording	20
7.7 Bevindingen leefwereld	21
7.7.1 Inleiding	21
7.7.2 Omvang en ontwikkeling doelgroepen	21
7.7.3 Bevindingen bekendheid, toegang en aansluiting behoeften perspectief inwoners	23
7.7.4 Toetsing normenkader	26
7.8 Bevindingen uitvoeringswereld	27
7.8.1 Inleiding	27
7.8.2 Bevindingen ingezette maatregelen en voorzieningen	27
7.8.3 Bevindingen armoede- en schuldenaanpak	30
7.8.4 Bevindingen aansluiting aanpak en voorzieningen op behoeften	32
7.8.5 Bevindingen bereik doelgroepen	33
7.8.6 Bevindingen toereikendheid middelen	35
7.8.7 Toetsing normenkader	37
7.9 Bevindingen beleidswereld	38
7.9.1 Inleiding	38
7.9.2 Bevindingen beleid en doelen armoede en schulden	38
7.9.3 Bevindingen ingezette middelen armoede en schulden	39
7.9.4 Bevindingen effecten beleid armoede en schulden	40
7.9.5 Bevindingen resultaten ten opzichte van de andere vier gemeenten en landelijk	42
7.9.6 Bevindingen positionering raad	45
7.9.7 Toetsing normenkader	46

Bijlage 1: Overzicht van ingezette regelingen per gemeente
Bijlage 2: Geraadpleegde bronnen

49
65

Deel A

Samenvatting

1. Samenvatting

1.1 Aanleiding

De samenwerkende rekenkamers (hierna rekenkamer) van de gemeenten Elburg, Hattem, Nunspeet, Oldebroek en Putten hebben gekozen om het 'armoede - en schuldenbeleid' te onderzoeken. De Rekenkamer geeft aan dat het onderwerp om meerdere redenen actueel is: de gevolgen van de stijgende prijzen van energie en boodschappen, mede als gevolg van de oorlog in Oekraïne en de aandacht voor het onderwerp in de verkiezingsdebatten.

Gemeenten hebben bij de aanpak van armoede een belangrijke rol. Niet alleen bij het in het beeld krijgen wie hulp nodig heeft, maar ook in het helpen bij de noodzakelijke (financiële) ondersteuning. Gemeenten zijn gebonden aan wet- en regelgeving, maar hebben ook de beleidsvrijheid om hier keuzes in te maken.

1.2 Centrale vraag

De centrale onderzoeksvraag is:

Lukt het de gemeenten Elburg, Hattem, Nunspeet, Oldebroek, en Putten om de beschikbare middelen voor armoede doeltreffend/doelmatig in te zetten, worden de huishouders in (dreigende) armoede bereikt en is de aanpak effectief? Hoe zetten de gemeenten de schuldhulpverlening in en in hoeverre helpt dit bij de bestrijding van armoede? Wat kan er beter en wat kunnen de 5 gemeenten van elkaar leren.

1.3 Leeswijzer

Dit onderzoeksrapport bestaat uit 2 delen. De bestuurlijke nota (deel A) bevat een samenvatting van de bevindingen die het onderzoek heeft opgeleverd (hoofdstuk 2).

De nota van bevindingen (deel B) biedt een gedetailleerder inzicht in alle bevindingen en geeft ook antwoord op alle onderzoeksvragen. De nota van bevindingen biedt meer verdieping en kan gebruikt worden om meer beeld en context te krijgen bij de algemene bevindingen die beschreven zijn in de bestuurlijke nota.

Bijlage 1 van de nota van bevindingen biedt een overzicht van alle minimaregelingen die in de 5 onderzochte gemeenten worden ingezet, en kan gebruikt worden ter lering en inspiratie. Bijlage 2 geeft een overzicht van de gebruikte bronnen en gesproken respondenten.

2. Bevindingen

2.1 Kortdurend lage inkomenspositie (≤ 1 jaar onder 130% sociaal minimum)

In Hattem is tussen 2020 en 2022 een afname zichtbaar in het aandeel huishoudens dat maximaal één jaar onder de inkomensgrens van 130% van het sociaal minimum leeft (van 9,83% naar 7,79%). Deze dalende trend is vergelijkbaar met de ontwikkeling in de overige onderzochte gemeenten. De percentages liggen daarbij structureel lager dan in de andere gemeenten. Hattem blijft in deze periode de gemeente met het laagste aandeel huishoudens onder deze inkomensgrens, terwijl Putten, Nunspeet en Oldebroek over het algemeen hogere percentages laten zien.

2.2 Langdurend lage inkomenspositie (≥ 4 jaar onder 130% sociaal minimum)

Ook bij de huishoudens die langdurig (vier jaar of langer) een inkomen onder de grens van 130% van het sociaal minimum hebben, is in Hattem sprake van een lichte afname (van 5,90% in 2020 naar 5,84% in 2022). Dit patroon is ook zichtbaar in de meeste andere gemeenten. De waarden in Hattem liggen structureel onder die van de andere gemeenten: Hattem blijft in alle drie de jaren onder de 6%. De verschillen tussen de gemeenten zijn beperkt, maar Hattem laat gedurende de hele periode de laagste percentages zien.

2.3 Analyse schuldenproblematiek (2021-2023)

Het aandeel huishoudens met bekende schulden in Hattem is tussen 2021 en 2023 toegenomen van 3,8% naar 4,8%. Deze stijging is vergelijkbaar met de trend in andere gemeenten. Over de hele periode blijft Hattem onder het landelijk gemiddelde, dat oploopt van 7,7% naar 8,8%. In vergelijking met omliggende gemeenten ligt Hattem qua percentage schuldenaren in 2023 lager dan Putten (5,7%), Oldebroek en Nunspeet (beide 5,8%).

2.4 Bekendheid en behoeften van inwoners

In Hattem is de bekendheid met regelingen hoger dan in gemeenten als Putten en Elburg, al is die kennis vaak onvolledig. Net als in Nunspeet geeft een kwart van de inwoners aan dat zij pas laat ontdekken dat zij recht hebben op ondersteuning. Begeleiding naar werk voor anderstaligen met kwalificaties ontbreekt volgens een vijfde van de inwoners. In tegenstelling tot Putten wordt in Hattem geen behoefte aan vaste contactpersonen of hulp bij bewindvoering genoemd. De signalen wijzen op knelpunten in informatievoorziening en beperkte aansluiting bij specifieke doelgroepen.

2.5 Ervaringen met gemeentelijke dienstverlening - mystery guest onderzoek

In Hattem gaf het raadslid dat als Mystery Guest optrad een lage beoordeling voor het vinden en aanvragen van hulp. De score van een 2 werd onderbouwd met slechte bereikbaarheid en onduidelijke informatie. Voor duidelijkheid over het aanvraagproces werd een 4 gegeven, vanwege het ontbreken van heldere informatie. In vergelijking met gemeenten als Putten en Oldebroek scoort Hattem hiermee lager. De signalen sluiten aan bij bevindingen uit Nunspeet en Putten, waar eveneens sprake is van frustratie over trage reacties en beperkte toegankelijkheid van informatie.

2.6 Ervaringen van uitvoerende medewerkers en partners - aansluiting op behoeften

In Hattem ervaren uitvoerenden dat landelijke regelgeving maatwerk soms belemmert, al is er dankzij het Maatwerkfonds ruimte om flexibel te handelen. Net als in Nunspeet en Putten blijft tijdige toegang tot ondersteuning een aandachtspunt. Ook signaleren zij dat inwoners regelingen vaak te laat ontdekken, ondanks inspanningen zoals de Voorzieningenwijzer en ambtshalve toekenning van de activiteitenbijdrage¹.

2.7 Bereik en effectiviteit

In Hattem worden huishoudens met een bijstandsuitkering goed bereikt, maar werkende armen en zelfstandig ondernemers blijven lastig in beeld. Net als in Nunspeet en Putten zoeken deze groepen vaak geen hulp of denken geen recht te hebben op ondersteuning. De gemeente probeert via huisbezoeken en de Voorzieningenwijzer het

¹ Beleidsmakers geven aan dat ze inmiddels in 2025 groter bereik zien door VoorzieningenWijzer en ambtshalve toekenning.

bereik te vergroten, maar slechts een klein deel van de huishoudens met een laag inkomen maakt gebruik van voorzieningen. Dit lage gebruik is ook zichtbaar in andere Noord-Veluwse gemeenten.

2.8 Nieuwe doelgroepen

Ook in Hattem zijn door de energiecrisis en inflatie nieuwe kwetsbare groepen in beeld gekomen, zoals ouderen met een eigen woning, zelfstandig ondernemers en AOW'ers zonder aanvullend pensioen. Dit sluit aan bij signalen uit Nunspeet, Elburg en Putten. Net als in die gemeenten blijven werkende armen moeilijk te bereiken. In Hattem speelt bovendien dat sommige groepen pas via incidentele regelingen, zoals de energietoeslag, in beeld komen.

2.9 Middelen en knelpunten

Mede door de kleinschaligheid ervaren uitvoerenden in Hattem meer ruimte voor maatwerk en flexibiliteit. Toch beperken wet- en regelgeving de mogelijkheden om alle noodzakelijke kosten te dekken. Hoewel uitvoerenden in Hattem dankzij kleinschaligheid meer ruimte ervaren voor maatwerk, wordt het aanbod als versnipperd ervaren. Extra ondersteuning bij werk en integratie is nodig, vooral voor anderstaligen, vergelijkbaar met de behoefte die ook in Nunspeet naar voren komt.

2.10 Beleid armoede en schulden

Hattem zet in op maatwerk en laagdrempelige ondersteuning, met nadruk op preventie, vroegsignalering en samenwerking met maatschappelijke partners. De beleidsdoelen - armoedebestrijding, toegang tot voorzieningen, participatiebevordering en arbeidsintegratie - sluiten grotendeels aan bij die van andere gemeenten. In vergelijking met bijvoorbeeld Putten en Nunspeet ligt in Hattem de nadruk sterker op maatwerk en samenwerking binnen een kleinschalige context.

2.11 Informatievoorziening en de rol van de raad

De raad van Hattem ontvangt informatie via reguliere P&C-documenten, met incidentele aanvullende momenten. Beleidsmakers geven aan dat deze informatie zowel kwantitatieve als kwalitatieve elementen bevat, waardoor de raad inzicht heeft in de voortgang en maatschappelijke impact van het armoede- en schuldenbeleid. De betrokkenheid bij beleidsbeslissingen, zoals vangnetuitkering, is hoog en stelt de raad in staat zijn kaderstellende en controlerende rol adequaat te vervullen. Wel ontbreekt structurele en gedetailleerde informatie over het bereik en effect van individuele minimaregelingen, waardoor het zicht op specifieke onderdelen beperkt blijft.

2.12 Leren van andere gemeenten

Hattem toont interesse in versterking van vroegsignalering door welzijnsorganisaties nauwer te betrekken, mede geïnspireerd door de samenwerking in Zwolle en Oldebroek. De gemeente onderzoekt daarnaast hoe gespecialiseerde teams in grotere gemeenten bijdragen aan efficiëntere ondersteuning en of dit ook lokaal toepasbaar is via samenwerking of training. In tegenstelling tot Putten richt Hattem zich minder op structurele verhoging van inkomensgrenzen, maar meer op het verbeteren van samenwerking en maatwerk. De raad ontvangt wel informatie via de P&C-documenten, maar ervaart nog onvoldoende grip op effect en bereik van beleid. Hattem ziet ruimte voor verbetering en wil leren van gemeenten waar strategisch inzicht en effectmeting beter zijn verankerd.

3. Conclusies

Conclusie 1: de doelgroep is vaak niet op de hoogte van het volledige aanbod

De meerderheid van de doelgroep is niet bekend met het volledige aanbod van inkomensondersteunende regelingen. Daarnaast komt de doelgroep er laat achter dat zij recht hebben op ondersteuning, ondanks inspanningen zoals de Voorzieningswijzer en ambtshalve toekenningen.

Conclusie 2: maatwerk wordt toegepast, maar wordt belemmerd door landelijke regelgeving

De gemeente Hattem beschikt over een breed palet aan regelingen en middelen. Dankzij kleinschaligheid is er ruimte voor maatwerk via het maatwerkfonds. Daarmee is Hattem een uitzondering ten opzichte van de andere onderzochte gemeenten.

Conclusie 3: de doelgroep wordt niet volledig bereikt

Werkende armen en zelfstandig ondernemers zijn moeilijk te bereiken, in tegenstelling tot huishoudens met een bijstandsuitkering. Slechts een klein deel maakt gebruik van de voorzieningen. Dat de doelgroep onvoldoende wordt bereikt komt omdat zij geen hulp zoeken of denken hiervoor niet in aanmerking te komen. De omvang doelgroep neemt toe als gevolg van de energiecrisis en inflatie, met ouderen (met een eigen woning), zelfstandige ondernemers en AOW'ers zonder aanvullend pensioen.

Conclusie 4: kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad is actief en positief

De raad wordt volgens beleidsmakers structureel via de P&C-cyclus geïnformeerd aangevuld met incidentele informatievoorziening. De raad wordt volgens beleidsmakers geïnformeerd over de impact van armoedebeleid, wat maakt dat de raad actief en positief betrokken is bij armoedebeleid. Specifieke informatie over bereik en effect van het armoedebeleid ontbreekt echter vaak.

4. Aanbevelingen

Aanbeveling 1: vergroot inzicht in bereik en bekendheid van het aanbod

Met het verkrijgen van exacte cijfers over het bereik, kan ook gericht worden ingezet op het niet-bereik. Als er meer inzicht ontstaat in het (niet-)bereik kunnen de doelgroepen ook beter proactief worden benaderd. Om het bereik van de ondersteuning te vergroten, zal de gemeente inzicht moeten krijgen in welke groepen inwoners buiten beeld blijven. De Lokale Armoedescan van het CBS kan daarvoor een nuttig hulpmiddel zijn. Werk samen met organisaties die wel contact hebben met deze groepen, zoals werkgevers, huisartsen of schuldhulpmaatjes.

Aanbeveling 2: investeer in specifieke informatie over het bereik en effect voor de raad

Hoewel de raad structureel geïnformeerd wordt ontbreekt specifieke en structurele informatie over het bereik en effect van armoede- en schuldenbeleid. Door deze informatie toe te voegen kan de kaderstellende en controlerende rol van de raad worden versterkt.

5. Bestuurlijke reactie

Gemeente Putten
T.a.v. mevrouw Van Drie – Timmer
Postbus 400
3880 AK Putten

datum : 09-12-2025
uw kenmerk :
ons nummer :
inlichtingen bij : Yan Veldhuijzen
telefoonnr. : (038) 443 16 16

Onderwerp: Bestuurlijk wederhoor

Geachte mevrouw Van Drie – Timmer,

Hartelijk dank voor het bestuurlijk rapport 'Rekenkameronderzoek armoede- en schuldenbeleid' waarin u de resultaten van ons armoedebeleid en onze ondersteuning hierin deelt. Wij waarderen de geleverde inspanning. Graag geven wij onze bestuurlijke reactie, opgebouwd onder de volgende onderdelen: wat gaat goed, wat kan beter, wat willen wij verder ontwikkelen en kanttekeningen bij het onderzoek.

Wat gaat goed in Hattem

Het doet ons goed te lezen dat veel inwoners de ondersteuning vanuit de gemeente als waardevol ervaren. Niet alleen financieel maar ook emotioneel. Meer dan de helft van de inwoners geeft aan dat de hulp leidt tot minder stress, meer rust en het gevoel gesteund te worden. Dit is precies waar wij het voor doen.

Wij hechten waarde aan onze kleinschalige en mensgerichte aanpak. Door onze omvang kunnen wij maatwerk leveren en snel schakelen. Wij herkennen dat het maatwerkfonds hier een goed voorbeeld van is. Dit fonds biedt namelijk de ruimte voor directe afstemming en samenwerking met maatschappelijke partners.

Ook blijkt uit de cijfers dat het bereik van onze regelingen hoog is in vergelijking met anderen gemeenten. Wij informeren inwoners tijdens intakegesprekken over de regelingen waar zij recht op hebben. Deze manier van werken draagt bij aan eenvoud voor de inwoner en sluit aan bij

Iban : NL66 BNGH 028.50.03.402
Bic : BNGHNL2G

Verzonden :

Pagina 1 - 3

bezoekadres Markt 1, Hattem
postadres Postbus 93
8050 AB Hattem
telefoon (038) 443 16 16
fax (038) 444 68 39
email gemeente@hattem.nl
internet www.hattem.nl

onze inzet op de menselijke maat.

Wat kan beter volgens de signalen

Tegelijkertijd nemen wij de signalen over wat beter kan serieus. De lage beoordeling van de Mystery Guest op het gebied van informatievoorziening en bereikbaarheid laat zien dat er inwoners zijn die moeite hebben met het vinden van de juiste ondersteuning.

Ook blijkt dat regelingen soms pas laat worden ontdekt. Daarnaast komt naar voren dat inwoners met een migratieachtergrond onvoldoende passende ondersteuning ervaren.

Wij nemen signalen over trage reacties of omslachtige processen serieus. Verbeteren is één van de kernwaarden in Hattem, zo streven wij er altijd naar om onze dienstverlening te verbeteren omdat wij begrijpen dat iedere inwoner het proces op een andere manier ervaart. Tegelijkertijd werken wij binnen de geldende wettelijke termijnen en blijven wij kritisch op de manier waarop inwoners onze dienstverlening beleven.

Wat doen wij al en waar willen wij ons in verder ontwikkelen

Een van de twee aanbevelingen uit het rapport 'Vergroot inzicht in bereik en bekendheid van het aanbod' hebben wij deels in de praktijk gebracht. Dit jaar hebben wij concrete stappen gezet om onze ondersteuning toegankelijker en effectiever te maken, in lijn met deze aanbeveling:

- Wij kennen de activiteitenbijdrage en inkomstenstoeslag ambtshalve toe om een groter bereik te realiseren en te voorkomen dat regelingen onbenut blijven.
- Inzet van De VoorzieningenWijzer om inwoners te ondersteunen bij het vinden en aanvragen van alle lokale regelingen en landelijke toeslagen. Dit gebeurt onder andere door flyers van De VoorzieningenWijzer mee te geven bij de intake, mee te sturen bij de toekenning van de activiteitenbijdrage en door gebruik te maken van sociale media om het hulpmiddel onder de aandacht te brengen.

Wij erkennen dat wij op dit moment niet altijd volledig zicht hebben op bepaalde groepen zoals werkenden met een laag inkomen en zelfstandig ondernemers. Het niet bereiken is een bredere landelijk tendens, die ook in andere regio's wordt ervaren. In de aanvragen voor minimaregelingen zien wij dat wij deze groep deels bereiken, maar wij missen specifieke cijfers om dit nauwkeurig te meten. Meer inzicht is nodig om gericht te kunnen handelen. Wij zetten ons in om dit inzicht te vergroten en streven ernaar om ook deze groepen nog beter te bereiken zodat wij ons bereik kunnen vergroten en beter kunnen inspelen op hun behoeften.

Mocht de raad tot de conclusie komen dat zij informatie missen over het bereik en de effectiviteit van het armoedebeleid gaan wij graag met hen in gesprek.

Kanttekeningen bij het onderzoek

Wij waarderen de inzet en het initiatief voor het onderzoek. Wij hadden echter gehoopt op concrete handvatten om onze ondersteuning aan minima te verbeteren. Helaas ontbreken deze door onduidelijkheden en een beperkte analyse.

Vooraf het baseren van conclusies op de input van slechts één respondent roept vragen op. De bekende vuistregel 'één is geen' is hier van toepassing. Uitspraken op basis van één respondent zijn niet representatief en vragen om terughoudende interpretatie.

Tot slot

Wij zijn trots op wat wij in Hattem al doen, met de inzet van collega's en partners. Tegelijkertijd erkennen wij de verbeterpunten en zien het rapport als middel om onze aanpak verder te ontwikkelen.

Wij danken u voor het rapport en gaan graag met u in gesprek over hoe wij inwoners in Hattem nog beter kunnen ondersteunen.

Met vriendelijke groet,
namens het college van burgemeester en wethouders van Hattem,

Margriet Brouwer
Wethouder

6. Nawoord

Geacht college,

Op 9 december 2025 ontvingen wij van u de bestuurlijke reactie op ons rekenkamerrapport 'Onderzoek naar armoede- en schuldenbeleid'. Wij willen u hier hartelijk voor bedanken!

In de bestuurlijke reactie lezen wij dat het college dit onderwerp een warm hart toedraagt en dat zij blij is met de positieve effecten die het beleid nu al heeft. De rekenkamer waardeert ook het voornemen dat het college haar dienstverlening verder wil verbeteren en dat de aanbevelingen worden betrokken in de uitvoering.

Ondanks deze constructieve reactie plaatst het college kanttekeningen bij het onderzoek. Het onderzoek had meer concrete handvatten mogen bevatten en was de analyse te beperkt. De rekenkamer heeft vastgehouden aan de onderzoeksopzet - in afstemming met de raden - en op basis van de onderzoeksbevindingen de conclusies en aanbevelingen geformuleerd. Uiteindelijk is het aan het college of en hoe hier daadwerkelijk invulling aan wordt gegeven.

Daarnaast wil de rekenkamer in dit nawoord expliciet benoemen dat wij de lange doorlooptijd van het onderzoek betreuren. Hierdoor heeft het onderzoek meer ambtelijke inzet gevraagd dan nodig was. Als rekenkamer streven wij naar een vlot en efficiënt onderzoeksproces. Tegelijkertijd willen wij geen concessies doen aan de kwaliteit van het onderzoek/het rapport en zullen daarom altijd zorgvuldig te werk gaan. Dit neemt niet weg dat wij de kritiek van het college ter harte nemen bij vervolgonderzoeken.

Wij zien uit naar de behandeling van ons rapport in de commissievergadering.

Met hartelijke groet,

Namens de rekenkamer,

H.W.P. (Peter) Niemeijer (voorzitter)

Deel B

Nota van bevindingen

7. Nota van bevindingen Hattem

7.1 Inleiding

7.2 Aanleiding

De samenwerkende rekenkamers (hierna rekenkamer) van de gemeenten Elburg, Hattem, Nunspeet, Oldebroek en Putten hebben gekozen om het 'armoede²- en schuldenbeleid' te onderzoeken. U geeft aan dat het onderwerp om meerdere redenen actueel is: de gevolgen van de stijgende prijzen van energie en boodschappen, mede als gevolg van de oorlog in Oekraïne en de aandacht voor het onderwerp in de verkiezingsdebatten. Gemeenten hebben bij de aanpak van armoede een belangrijke rol. Niet alleen in het beeld krijgen wie hulp nodig heeft, maar ook in het helpen bij de noodzakelijke (financiële) ondersteuning. Gemeenten zijn gebonden aan wet- en regelgeving, maar hebben ook de beleidsvrijheid om hier keuzes in te maken.

7.3 Onderzoeksvragen

De centrale onderzoeksvraag is:

Lukt het de gemeenten Elburg, Hattem, Nunspeet, Oldebroek, en Putten om de beschikbare middelen voor armoede doeltreffend/doelmatig in te zetten, worden de huishouders in (dreigende) armoede bereikt en is de aanpak effectief? Hoe zetten de gemeenten de schuldhulpverlening in en in hoeverre helpt dit bij de bestrijding van armoede? Wat kan er beter en wat kunnen de 5 gemeenten van elkaar leren?

De volgende deelvragen zijn daarbij per wereld ingedeeld.

Leefwereld

1. Wat is de omvang van de doelgroepen van armoederegelingen en schuldhulpverlening? Is de doelgroep gegroeid of veranderd (trendoverzicht)?
2. Zijn er (mede door recente ontwikkelingen op de energiemarkt en de opgelopen inflatie) nieuwe doelgroepen die niet in beeld zijn bij de gemeenten?
3. Zijn de mogelijkheden tot het aanvragen van inkomensondersteunende maatregelen bekend bij de doelgroep?
4. Vindt de doelgroep de toegang tot de mogelijkheden en middelen?
5. Zijn deze begrijpelijk in het kader van dienstverlening?
6. Is de doelgroep daadwerkelijk geholpen met de ingezette instrumenten (inkomensondersteunende maatregelen)? In hoeverre sluiten de instrumenten aan bij de behoeften van de doelgroep?
7. Welke behoeften hebben de huishoudens in (dreigende) armoede als het gaat om ondersteuning van de gemeente?

Uitvoeringswereld

8. Welke inkomensondersteunende maatregelen en andere middelen zetten de gemeenten in voor de armoedeaanpak en schuldhulpverlening?
9. Hoe ziet de armoedeaanpak eruit en is deze goed opgebouwd?
10. Hoe is de schuldhulpverlening georganiseerd?
11. Hoe sluit de uitvoering van de gemeente aan op de behoeften van ondersteuning van huishoudens?
12. Bereiken de gemeenten de doelgroepen van de inkomensondersteunende maatregelen?
13. Zijn (mede door recente ontwikkelingen op de energiemarkt en de opgelopen inflatie) nieuwe doelgroepen die nog niet in beeld bij de gemeenten?
14. Zijn de beschikbare middelen in de praktijk toereikend?

Beleidswereld

15. Welk beleid voeren de vijf gemeenten op het gebied van armoede en schuldhulpverlening?
16. Hebben de gemeenten de volledige doelgroep in beeld?

² In de nieuwe methode betekent armoede dat een huishouden niet genoeg financiële middelen heeft voor minimaal noodzakelijke uitgaven in Nederland. Hierbij wordt gekeken naar inkomen, vermogen en worden voor het eerst werkelijke individuele uitgaven aan wonen en energie meegenomen.

17. Welke doelen en resultaten hebben de gemeenten geformuleerd? Welke overwegingen liggen hieraan ten grondslag?
18. Hoe betreft de gemeente inwoners bij het opstellen van beleidsplannen en de inrichting van de uitvoering van maatregelen?
19. Hoeveel middelen hebben de gemeenten beschikbaar voor het armoedebeleid en de schuldhulpverlening?
20. Zorgt de armoedeaanpak en schuldhulpverlening ervoor dat huishoudens in armoede beter kunnen rondkomen?
21. In hoeverre worden de gestelde doelen/resultaten behaald?
22. Hoe verhouden de resultaten zich ten opzichte van landelijke cijfers?
23. Welke verschillen in resultaten zijn er tussen de vijf gemeenten in termen van bereik en effect?
24. Wat kunnen de gemeenten van elkaar leren?
25. Hoe wordt de raad geïnformeerd over het armoedebeleid/schuldhulpverlening en de uitvoering ervan?
26. Kan de raad met de geboden informatie zijn kaderstellende en controlerende rol adequaat vervullen?

7.4 Onderzoeksmodel

Op basis van de onderstaande onderzoeksvragen is in dit onderzoek verondersteld dat de gemeenten Elburg, Hattem, Nunspeet, Oldebroek en Putten een beeld hebben van de risicogroepen in ofwel de opgaven in de 'leefwereld'. De volgende veronderstelling is dat het beleid en de ambities hierop zijn gebaseerd. Met andere woorden: als dit de maatschappelijke opgave is, dan hebben we deze ambities en doelen. Dit is de 'beleidswereld'. Vervolgens is de aanname dat het beleid ook vertaald is naar een set van regelingen en aanpakken; de 'uitvoeringswereld'. De laatste aanname is dat de 'uitvoeringswereld' effectief is in de 'leefwereld'. De risicogroepen worden bereikt en de aanpak leidt tot vermindering van de (risico's op) armoede en verbetering van de bestaanszekerheid en daarmee worden beleidsdoelen gerealiseerd. Dat leidt tot het volgende onderzoeksmodel, waarbij het plan van aanpak ook op hoofdlijnen is weergegeven.

De

fasering van het onderzoek en de onderzoeksmethoden was opgebouwd aan de hand van de 'werelden'. Per wereld startte het onderzoek met een documentenanalyse, gevolgd door interviews met de vertegenwoordigers in die wereld, zoals inwoners, uitvoerenden en beleidsmakers- en bepalers. In de leefwereld werd daarnaast ook dossieronderzoek en praktijkonderzoek uitgevoerd met behulp van 'mystery guests'. Aan raadsleden is gevraagd om aan de hand van voorbeeldsituaties op zoek te gaan naar hulp en deze aan te vragen. In Putten, Elburg en Nunspeet deden twee raadsleden mee, in Oldebroek vier en in Hattem één. De opbrengsten uit de gesprekken met de inwoners zijn betrokken bij de vraagstelling aan de uitvoerenden zoals consultants van de gemeente en medewerkers van partners die inwoners helpen. Vervolgens zijn de opbrengsten uit de gesprekken met de

uitvoerenden weer betrokken bij de vraagstelling aan de beleidsmakers- en bepalers. Gesproken is met beleidsmedewerkers van de gemeente, de verantwoordelijk wethouder en een vertegenwoordiging van de raad. Op deze manier zijn de bevindingen steeds verrijkt vanuit een ander perspectief en is daarmee de hoofdvraag beantwoord. In bijlage 1 zijn de geraadpleegde documenten en respondenten opgenomen.

7.5 Normenkader

Het normenkader voor dit onderzoek is in onderstaande tabel weergegeven.

Onderdeel onderzoeksmodel	Vraag	Normen
Leefwereld	Wat is de omvang van de doelgroepen van armoederegelingen en schuldhulpverlening? Zijn er (mede door recente ontwikkelingen op de energiemarkt en de opgelopen inflatie) nieuwe doelgroepen die niet in beeld zijn bij de gemeente?	Beschrijvende vragen, geen norm.
	Zijn de mogelijkheden bekend bij de doelgroep? Vindt de doelgroep de toegang tot de mogelijkheden en middelen? Zijn deze begrijpelijk in het kader van dienstverlening?	Inwoners weten hoe zij de mogelijkheden tot inkomensondersteuning kunnen vinden. Inwoners zijn bekend met de mogelijkheden tot inkomensondersteuning. Het beroep doen op de mogelijkheden tot inkomensondersteuning is laagdrempelig voor inwoners. De mogelijkheden zijn begrijpelijk voor de doelgroep.
	Is de doelgroep daadwerkelijk geholpen met de ingezette instrumenten? In hoeverre sluiten de instrumenten aan bij de behoeften van de doelgroep?	De ingezette inkomensondersteunende maatregelen helpen inwoners bij het vergroten van hun bestaanszekerheid. De ingezette instrumenten sluiten aan bij de behoeften van de doelgroep.
	Welke behoeften hebben de huishoudens in (dreigende) armoede als het gaat om ondersteuning van de gemeente en hoe sluit de uitvoering van de gemeente daarop aan?	De uitvoering van de ondersteuning door de gemeente sluit aan bij de behoeften van huishoudens in (dreigende) armoede.
Uitvoeringswereld	Welke inkomensondersteunende maatregelen en andere middelen zetten de gemeenten in voor de armoedeaanpak en schuldhulpverlening?	Beschrijvende vraag, geen norm.
	Hoe ziet de armoedeaanpak eruit en is deze goed opgebouwd?	De armoedeaanpak is zo ingericht dat deze aansluit bij zowel de behoeften van inwoners als de doelen die de gemeente wil bereiken. Sprake is van een leer- en verbetercyclus tussen verschillende uitvoerders van verschillende regelingen waarmee steeds de aanpak waar nodig wordt aangescherpt.

Onderdeel onderzoeksmodel	Vraag	Normen
	Hoe is de schuldhulpverlening georganiseerd?	Beschrijvende vraag, geen norm.
	Hoe sluit de uitvoering van de gemeente aan op de behoeften van ondersteuning van huishoudens?	Beschrijvende vraag, geen norm.
	Bereiken de gemeenten de doelgroepen van de inkomensondersteunende maatregelen?	De gemeenten bereiken de door hen benoemde doelgroepen.
	Zijn (mede door recente ontwikkelingen op de energiemarkt en de opgelopen inflatie) nieuwe doelgroepen die nog niet in beeld zijn bij de gemeenten?	De gemeente heeft nieuwe doelgroepen in beeld en heeft een onderbouwde keuze gemaakt om voor deze groepen wel of geen vorm van maatregelen in te zetten.
	Zijn de beschikbare middelen in de praktijk toereikend?	De beschikbare middelen zijn binnen de inhoudelijke kaders van de maatregelen toereikend.
Beleidswereld	Welk beleid voeren de vijf gemeenten op het gebied van armoede en schuldhulpverlening?	Beschrijvende vraag, geen norm.
	Hebben de gemeenten de volledige doelgroep in beeld?	De gemeenten hebben de volledige doelgroep in beeld.
	Welke doelen en resultaten hebben de gemeenten geformuleerd? Welke overwegingen liggen hieraan ten grondslag?	Doelen zijn concreet en resultaatgericht geformuleerd en bevatten indicatoren en streefwaarden. Sprake is van een analyse van de opgave rondom armoede en een daarop gebaseerde beleidsambitie.
	Hoe betreft de gemeente inwoners bij het opstellen van beleidsplannen en de inrichting van de uitvoering van maatregelen?	De gemeente betreft inwoners bij het opstellen van het beleid (doelen). De gemeente betreft inwoners bij de inrichting van de uitvoering van maatregelen en de armoede aanpak. De gemeente vraagt periodiek aan de doelgroepen van het beleid wat goed gaat en wat beter kan in de uitvoering.
	Hoeveel middelen hebben de gemeenten beschikbaar voor het armoedebeleid en de schuldhulpverlening?	Beschrijvende vraag, geen norm.
	Zorgt de armoedeaanpak en schuldhulpverlening ervoor dat huishoudens in armoede beter kunnen rondkomen? In hoeverre worden de gestelde doelen/resultaten behaald?	Inwoners die gebruik maken van inkomensondersteunende maatregelen en schuldhulpverlening geven aan dat zij hierdoor beter kunnen rondkomen. De gemeente monitort het doelbereik. De beoogde doelen en resultaten worden gerealiseerd.

Onderdeel onderzoeksmodel	Vraag	Normen
	Hoe verhouden de resultaten zich ten opzichte van landelijke cijfers?	Beschrijvende vraag, geen norm.
	Welke verschillen in resultaten zijn er tussen de vijf gemeenten in termen van bereik en effect?	Beschrijvende vraag, geen norm.
	Wat kunnen de gemeenten van elkaar leren?	Beschrijvende vraag, geen norm.
	Hoe wordt de raad geïnformeerd over het armoedebeleid/schuldhelpverlening en de uitvoering ervan?	De raad wordt minimaal jaarlijks geïnformeerd over het bereik en het effect van het armoedebeleid en schuldhelpverlening.
	Kan de raad met de geboden informatie zijn kaderstellende en controlerende rol adequaat vervullen?	De raad kan met de geboden informatie over het bereik en het effect van het armoedebeleid en schuldhelpverlening de controlerende en kaderstellende rol vervullen.

7.6 Onderzoeksverantwoording

Het onderzoek bestond uit de volgende stappen:

Documentenstudie

Eerst zijn alle inkomensregelingen van de gemeente geanalyseerd. In kaart is gebracht welke regelingen er zijn en welke voorwaarden daarvoor gelden. Vervolgens is, op basis van gemeentelijke cijfers, onderzocht hoe het gebruik en bereik van deze regelingen zich hebben ontwikkeld. Daarnaast is de armoedeproblematiek in Hattem geanalyseerd aan de hand van de beschikbare gegevens. Het tweede deel van de documentenstudie richtte zich op een inhoudelijke analyse van het relevante beleid rondom armoede, schulden en bestaanszekerheid. Hierbij is ook het proces van informatievoorziening vanuit het college naar de raad meegenomen met betrekking tot de aanpak van armoede, schulden en het verbeteren van de bestaanszekerheid. Voor dit onderzoek is bereik gedefinieerd als het aandeel van de doelgroep dat daadwerkelijk gebruik maakt van een gemeentelijke minimaregeling.

Veldwerk onder inwoners

Op basis van geanonimiseerde gemeentelijke bestanden heeft de Rekenkamer een selectie gemaakt van huishoudens met als doel om 12 interviews af te nemen. Dit is gelukt. In deze gesprekken deelden de huishoudens onder andere hun ervaringen met het aanvraagproces en het effect van de ontvangen hulp.

Veldwerk onder uitvoerende medewerkers

Interviews zijn afgenomen met uitvoerende consultants van de gemeente en samenwerkingspartners in Hattem. Doel was om inzicht te krijgen in het aanvraagproces, hoe huishoudens toegang vinden tot hulp en ondersteuning, welke inspanningen worden geleverd om het bereik te vergroten en welke factoren een rol spelen bij het niet-bereiken van bepaalde groepen. Daarnaast gaven uitvoerders aan wat goed gaat en wat verbeterd kan worden. Ook reflecteerden zij op de bevindingen uit de gesprekken met huishoudens.

Veldwerk onder beleidsmakers

Beleidsmedewerkers verantwoordelijk voor armoede en bestaanszekerheid zijn geïnterviewd, evenals de verantwoordelijke wethouder. In deze gesprekken is onder andere besproken wat de belangrijkste doelen van de gemeente zijn, hoe de gemeente stuurt op het behalen van deze doelen en welke factoren de behaalde resultaten beïnvloeden. Daarnaast gaven zij aan wat goed gaat en wat beter kan. Ook reflecteerden zij op de uitkomsten van de gesprekken met zowel inwoners als uitvoerders.

Rapportage

De bevindingen zijn per perspectief (inwoners, uitvoerders en beleidsmakers) uitgewerkt. Dit heeft geleid tot een nota van bevindingen.

7.7 Bevindingen leefwereld

7.7.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de bevindingen over de omvang en ontwikkelingen op het gebied van armoede en schulden van de gemeenten Elburg, Hattem, Nunspeet, Oldebroek en Putten opgenomen. Daarnaast zijn de ervaringen van bewoners weergegeven als het gaat om de bekendheid met voorzieningen, de toegang tot voorzieningen en het aansluiten van voorzieningen bij de behoefte van bewoners. Eerst zijn in de rode kaders de bevindingen per deelvraag op hoofdlijnen weergegeven, gevolgd door een onderbouwing van dat antwoord. Het hoofdstuk sluit af met een toetsing aan het normenkader. De snelle lezer kan volstaan met het lezen van de beantwoording op hoofdlijnen in de rode kaders.

In dit hoofdstuk zijn de volgende deelvragen beantwoord:

1. Wat is de omvang van de doelgroepen van armoederegelingen en schuldhulpverlening? Is de doelgroep gegroeid of veranderd (trendoverzicht)?
2. Zijn er (mede door recente ontwikkelingen op de energiemarkt en de opgelopen inflatie) nieuwe doelgroepen die niet in beeld zijn bij de gemeenten?
3. Zijn de mogelijkheden tot het aanvragen van inkomensondersteunende maatregelen bekend bij de doelgroep?
4. Vindt de doelgroep de toegang tot de mogelijkheden en middelen?
5. Zijn deze begrijpelijk in het kader van dienstverlening?
6. Is de doelgroep daadwerkelijk geholpen met de ingezette instrumenten (inkomensondersteunende maatregelen)? In hoeverre sluiten de instrumenten aan bij de behoeften van de doelgroep?
7. Welke behoeften hebben de huishoudens in (dreigende) armoede als het gaat om ondersteuning van de gemeente?

7.7.2 Omvang en ontwikkeling doelgroepen

1. Wat is de omvang van de doelgroepen van armoederegelingen en schuldhulpverlening? Is de doelgroep gegroeid of veranderd (trendoverzicht)?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- Het aantal huishoudens met een inkomen van onder 101% tot onder 130% van het sociaal minimum is tussen 2020 en 2022 gedaald.
- Het aantal schuldenaren³ steeg van 190 in 2021 naar 250 in 2023. Het aandeel ten opzichte van alle huishoudens nam toe van 3,8% naar 4,8%, maar bleef onder het landelijke gemiddelde.

Onderbouwing

Deze tabel toont het aantal huishoudens met een inkomen tussen 101% en 130% van het sociaal minimum (duur inkomenspositie: 1 jaar) en het totaal aantal huishoudens per jaar. Gegevens voor de drie onderstaande tabellen zijn afkomstig uit de CBS Armoedescan.

Figuur 1. Duur inkomenspositie: 1 jaar (% van totale aantal huishoudens)					
Jaar	101%	110%	120%	130%	Totale aantal huishoudens in Hattem
2020	3,93%	3,93%	7,87%	9,83%	5084
2021	1,96%	3,93%	5,89%	7,85%	5093
2022	1,95%	3,89%	5,84%	7,79%	5136

³ Het CBS definieert schuldenaren als 'huishoudens met geregistreerde problematische schulden' als huishoudens waarin ten minste één persoon voldoet aan criteria zoals deelname aan een wettelijk schuldsaneringstraject (WSNP), een bij het Bureau Krediet Registratie (BKR) geregistreerd minnelijk traject of betalingsachterstand, of opname in het Centraal Curatele en Bewindregister (CCBR) vanwege verkwisting of problematische schulden.

Deze tabel laat zien hoeveel huishoudens vier jaar lang een inkomen tussen 101% en 130% van het sociaal minimum hebben gehad, uitgesplitst per jaar.

Figuur 2: Duur inkomenspositie: 4 jaar (langdurig) t.o.v. alle huishoudens				
Jaar	101%	110%	120%	130%
2020	0,00%	1,97%	3,93%	5,90%
2021	0,00%	1,96%	3,93%	5,89%
2022	0,00%	1,95%	3,89%	5,84%

In deze tabel staat het aantal schuldenaren in de gemeente, zowel absoluut als relatief, met landelijke cijfers ter vergelijking.

Figuur 3: Aantal en percentage van schuldenaren ten opzichte van alle huishoudens in de gemeente			
Jaar	Schuldenaren	% t.o.v. alle huishoudens	% landelijk
2021	190	3,8%	7,7%
2022	220	4,3%	8,1%
2023	250	4,8%	8,8%

Uit de cijfers blijkt dat het aandeel mensen met een inkomen tussen 101% en 130% van het sociaal minimum in de periode van 2020 tot 2022 is afgenomen. Dit geldt voor inwoners met een inkomenspositie van 1 jaar of korter. Zo daalde bijvoorbeeld het percentage huishoudens met een inkomen onder 130% van het sociaal minimum van 9,83% in 2020 naar 7,79% in 2022. Omdat het totaal aantal huishoudens in deze periode is gestegen, zien we zowel een relatieve als een absolute daling van het aantal huishoudens met een inkomen lager dan 130% van het sociaal minimum. Het aantal huishoudens met langdurige inkomenspositie (4 jaar) is grotendeels gelijk gebleven: van 5,90% in 2020 naar 5,84% in 2022 (130% van het sociaal minimum).

Tegelijkertijd is het aantal schuldenaren toegenomen: van 190 in 2021 naar 250 in 2023. Ook het aandeel schuldenaren ten opzichte van het totale aantal huishoudens is gestegen, van 3,8% in 2021 naar 4,8% in 2023. Hoewel dit percentage in lijn is met de landelijke stijging, blijft het aandeel schuldenaren in Hattem lager dan het landelijke gemiddelde.

2. Zijn er (mede door recente ontwikkelingen op de energiemarkt en de opgelopen inflatie) nieuwe doelgroepen die niet in beeld zijn bij de gemeente?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- De energietoeslag heeft AOW-gerechtigden beter in beeld gebracht, maar werkende armen blijven moeilijk te bereiken.
- ZZP'ers en mensen met schulden zoeken vaker hulp, terwijl ouderen⁴ met een eigen woning en laag inkomen kwetsbaarder worden.
- De gemeente monitort via benchmarkgegevens en maatschappelijke partners, maar mist nog groepen.

Onderbouwing

Perspectief gemeente (consulenten, beleidsmakers)

Uit gesprekken met consulenten blijkt dat de gemeente huishoudens met een bijstandsuitkering eenvoudig bereikt. Voor andere doelgroepen wordt samengewerkt met vrijwilligersorganisaties en maatschappelijk werk. Informatie wordt gedeeld via het lokale blad De Hattemer, Facebook en andere onlinekanalen.

⁴ Volgens het CBS zijn dit mensen die 65 jaar of ouder zijn.

Verder geven de consultants aan dat door de energietoeslag een bredere groep mensen bereikt is, waaronder AOW-gerechtigden die eerder niet bekend waren bij de gemeente. Beleidsmedewerkers verklaren het door het feit dat er geen vermogenstoets gehanteerd wordt bij de toekenning van energietoeslag. De benchmark van Divosa en CBS-gegevens helpen het bereik te monitoren. De groep werkende armen, die net boven het minimumniveau zitten, blijft lastig te bereiken. Zij hebben geen direct contact met de gemeente en maken geen gebruik van bijstandsregelingen. De gemeentelijke respondenten geven aan dat ze deze groep graag wil bereiken.

Uit gesprekken met de beleidsmakers blijkt dat zij zich vooral zorgen maken over inwoners met problematische schulden en zelfstandige ondernemers (ZZP'ers), een groeiende groep die steeds vaker hulp zoekt. Door recente ontwikkelingen op de energiemarkt en de inflatie zijn vooral oudere mensen beter zichtbaar geworden. Zij hebben vaak een laag inkomen, maar vermogen in de vorm van een eigen woning. Zonder aanvullend pensioen op hun AOW-uitkering kunnen zij in financiële problemen komen en in armoede vervallen.

7.7.3 Bevindingen bekendheid, toegang en aansluiting behoeften perspectief inwoners⁵

3. Zijn de mogelijkheden tot het aanvragen van inkomensondersteunende maatregelen bekend bij de doelgroep?
4. Vindt de doelgroep de toegang tot de mogelijkheden en middelen?
5. Zijn deze begrijpelijk in het kader van dienstverlening?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- De meeste inwoners kennen de regelingen, maar velen niet volledig. Een kleine groep vindt de informatievoorziening onvoldoende.
- De helft krijgt hulp bij aanvragen, anderen zoeken zelf. Niet iedereen vindt de weg naar de gemeente vanzelfsprekend.
- Het raadslid dat als Mystery Guest optrad gaf een 2 voor het vinden en aanvragen van hulp, door slechte bereikbaarheid en onduidelijkheid.
- De communicatie wordt overwegend als duidelijk ervaren. Eén enkel geval van gebrekkige afstemming tussen afdelingen had ingrijpende gevolgen. Het persoonlijke contact met consultants wordt als positief beoordeeld.
- Het raadslid dat als Mystery Guest optrad gaf een 4 voor duidelijkheid, door een gebrek aan informatie over het aanvraagproces.

Onderbouwing

Bekendheid met regelingen

Uit gesprekken met inwoners blijkt dat merendeels van de gesproken inwoners bekend zijn met gemeentelijke regelingen, terwijl een klein groep enigszins bekend is en een derde er niet van op de hoogte is. De mate van bekendheid met specifieke toeslagen en regelingen varieert. Het grotendeel van de inwoners is niet volledig op de hoogte van alle beschikbare regelingen. Daarnaast vindt een klein groep van de inwoners dat de gemeente onvoldoende actief is in het delen van informatie over de beschikbare hulp.

Mystery Guest 'vinden van hulp'

In de gemeente Hattem gaf het raadslid die als Mystery Guest op zoek is gegaan naar hulp bij het onderdeel "vinden van hulp" een 2 als cijfer. Ook valt het op, dat het raadslid niet de juiste hulp kon vinden. Het raadslid dat de casus had voor bijzondere bijstand gaf als toelichting: "Nog geen hulp kunnen vinden. Er was niemand bereikbaar, met vakantie en afwezig. Ik zou worden gemaild en heb gevraagd om teruggebeld te worden. Wanneer wisten ze niet...".

Toegang vinden tot toeslagen en regelingen

Ongeveer de helft van de inwoners krijgt ondersteuning bij het aanvragen van toeslagen en regelingen, bijvoorbeeld via Vluchtelingenwerk of een bewindvoerder. Andere inwoners zoeken zelf naar informatie via verschillende kanalen, zoals kranten, online bronnen, familie of kennissen, of met hulp van een gemeentelijke

⁵ Bevindingen binnen deze en volgende paragrafen zijn gebaseerd op gesprekken met 12 inwoners en het *mystery guest* casusonderzoek. Zie voor meer informatie de onderzoeksverantwoording.

consulent. De toegang tot regelingen verschilt dus per persoon.

Veel inwoners ervaren de route naar de gemeente echter niet als vanzelfsprekend. Het grotendeel van de inwoners weet precies waar ze terecht kunnen voor hulp, terwijl de overige inwoners afhankelijk zijn van anderen om hen te begeleiden in dit proces.

Mystery Guest toegang: 'aanvragen van hulp'

In de gemeente Hattem geeft het raadslid die als Mystery Guest op zoek is gegaan naar hulp bij het onderdeel "aanvragen van hulp" een gemiddeld cijfer van een 2. Dit raadslid met de casus 'bijzondere bijstand' gaf aan dat het niet makkelijk was om hulp aan te vragen: "Er stond ook niet bij hoe de hulpwijzer werkt en wat als ik er niet uitkom. Bijvoorbeeld bezoekadres, chat, mail of telefoonnummer."

Begrijpelijk in kader van dienstverlening

Inwoners hebben een gemengd beeld over de begrijpelijkheid van de gemeentelijke dienstverlening. De meerderheid geeft aan dat de gemeente duidelijk communiceert over waar zij recht op hebben. Toch ervaren inwoners tekortkomingen.

Zo gaf een inwoner aan dat zijn bijstand was stopgezet voordat hij kon starten met zijn nieuwe baan, als gevolg van miscommunicatie tussen verschillende afdelingen. Dit leidde tot een periode zonder inkomen, wat bij de inwoner veel stress veroorzaakte. Een andere inwoner benoemde dat de gemeente de informatievoorziening over beschikbare regelingen kan verbeteren, bijvoorbeeld door mensen direct bij instroom in de bijstand beter te informeren over de ondersteuning waar zij recht op hebben.

Daar tegenover staan positieve ervaringen. Zo is driekwart van de gesproken inwoners zeer tevreden over de hulp van de gemeente. Zij waarderen met name het persoonlijke contact met consulenten.

Mystery Guest 'duidelijkheid'

In de gemeente Hattem gaf het raadslid die als Mystery Guest op zoek is gegaan naar hulp bij het onderdeel "duidelijkheid" een gemiddeld cijfer van een 4. Dit raadslid met de casus 'bijzondere bijstand' vond dat bij de aanvraag er onduidelijkheid was: "Ik kreeg alleen te horen dat ik teruggebeld zou worden door iemand die er over ging...".

6. Is de doelgroep daadwerkelijk geholpen met de ingezette instrumenten (inkomensondersteunende maatregelen)? In hoeverre sluiten de instrumenten aan bij de behoeften van de doelgroep?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- Driekwart van de inwoners ervaart de ondersteuning als positief en effectief, vooral door verlichting van financiële lasten en praktische hulp.
- Meer dan de helft benoemt dat de hulp stress vermindert en hen rust geeft. De helft vindt doorverwijzing en re-integratie waardevol.
- Een derde ziet de hulp niet als structurele oplossing; een kwart ervaart het vooral als tijdelijke ademruimte zonder duurzame verbetering.
- Een kwart vindt de afhandeling van aanvragen omslachtig. Een vijfde mist informatie over beschikbare regelingen.
- Een vijfde van de inwoners met een migratieachtergrond heeft ondanks kwalificaties moeite om werk te vinden en mist gerichte ondersteuning.

Onderbouwing

Uit de gesprekken met de inwoners blijkt dat de meerderheid de gemeentelijke ondersteuning als positief en effectief ervaart. Van de ondervraagden geeft driekwart expliciet aan dat de hulp hen heeft geholpen om financiële lasten te verlichten en praktische ondersteuning heeft geboden. Zij benoemen dat de ondersteuning heeft bijgedragen aan een betere financiële stabiliteit en dat het hen in staat stelt om noodzakelijke uitgaven, zoals huur en rekeningen, te kunnen blijven betalen. In sommige gevallen wordt benoemd dat zonder deze hulp er financiële problemen zouden zijn ontstaan, waardoor de ondersteuning als essentieel wordt gezien.

Naast financiële verlichting geeft meer dan de helft van de inwoners aan dat de hulp niet alleen een materieel effect heeft, maar ook bijdraagt aan een vermindering van stress en onzekerheid. Enkele inwoners geven aan dat zij door de ondersteuning meer rust ervaren in hun dagelijks leven en zich gesteund voelen door de gemeente. Ook praktische hulp, zoals doorverwijzing naar de juiste voorzieningen en ondersteuning bij re-integratie, wordt door de helft van de inwoners als waardevol beschreven.

Ondanks de positieve ervaringen geeft een derde van de gesproken inwoners aan dat de ondersteuning niet voldoende is om hun situatie structureel te verbeteren. Hoewel de maatregelen financiële verlichting bieden, zien zij geen fundamentele oplossing voor hun financiële situatie. Daarnaast geeft een kwart van de inwoners aan dat de huidige ondersteuning vooral tijdelijke ademruimte biedt, maar niet voorkomt dat zij in de toekomst opnieuw in de financiële problemen kunnen komen.

Daarnaast zijn er enkele knelpunten in de uitvoering van de ondersteuning. Eveneens een kwart van de gesproken inwoners geeft aan dat de afhandeling van aanvragen sneller zou kunnen verlopen en dat het proces soms als omslachtig wordt ervaren. Voorbeelden van omslachtige ervaringen van de inwoners zijn:

- Langdurige aanvraagprocedures.
- Wachten op toekenning of start van hulp.
- Onduidelijkheid over wat wanneer beschikbaar komt.
- Behoeftte aan snellere respons bij veranderende omstandigheden (zoals inkomensverlies of energiekosten).

Daarnaast benoemt een vijfde van de gesproken inwoners dat zij niet goed op de hoogte waren van de beschikbare hulp en dat betere communicatie over de mogelijkheden gewenst zou zijn. Verder geeft een vijfde van de gesproken inwoners met een migratieachtergrond aan dat zij, ondanks voldoende kwalificaties, moeite hebben om werk te vinden. Zij geven aan dat er onvoldoende gerichte ondersteuning is om hen hierbij te helpen, waardoor zij zich belemmerd voelen in hun vooruitgang.

7. Welke behoeften hebben de huishoudens in (dreigende) armoede als het gaat om ondersteuning van de gemeente?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- Sterke behoefte aan snellere toegang tot hulp; een derde ervaart het aanvraagproces als stressvol.
- Een kwart van de inwoners vindt dat de gemeente niet snel genoeg schakelt bij veranderingen zoals inkomensverlies of stijgende kosten.
- Een kwart mist voldoende informatie over regelingen en ontdekt pas later dat ze recht hebben op ondersteuning.
- Een vijfde van de anderstaligen ervaart moeite met het vinden van werk en mist gerichte begeleiding.
- Aanvullende behoeften: sommige inwoners vinden het hulpaanbod versnipperd of missen ondersteuning bij fysieke en mentale gezondheid.

Onderbouwing

Uit de gesprekken met de inwoners blijkt dat er een sterke behoefte is aan snellere toegang tot hulp en een efficiëntere reactie op veranderende situaties. Een derde van de gesproken inwoners benoemen expliciet dat zij het belangrijk vinden dat hulpverlening sneller wordt ingezet en dat de procedures om ondersteuning te ontvangen minder tijd in beslag nemen. Een voorbeeld is een inwoner van wie de bijstandsuitkering tijdelijk werd stopgezet vanwege onduidelijkheid rond de overstap naar zelfstandig werk. Dit leidde tot een periode zonder inkomen en veroorzaakte stress.

Daarnaast geven een kwart van de inwoners aan dat zij het als problematisch ervaren dat de gemeente niet snel genoeg kan schakelen bij veranderingen in hun situatie. Dit kan bijvoorbeeld gaan om een verandering in inkomen,

het verliezen van werk of een plotselinge stijging van kosten, zoals energielasten. Zij benadrukken dat zij behoefte hebben aan flexibele ondersteuning die zich snel aanpast aan hun actuele omstandigheden.

Een ander belangrijk thema is de behoefte aan betere communicatie en informatievoorziening over de mogelijkheden voor ondersteuning. Een kwart van de inwoners geeft aan dat zij niet altijd goed op de hoogte was van de hulp die beschikbaar waren en dat het hen moeite kostte om uit te vinden waar ze recht op hebben. Sommigen geven aan dat zij pas na verloop van tijd ontdekten dat er bepaalde regelingen bestaan waar zij gebruik van kunnen maken. Dit duidt op een behoefte aan duidelijkere en toegankelijker informatievoorziening vanuit de gemeente.

Voor anderstalige inwoners en mensen met een migratieachtergrond blijkt er een specifieke behoefte aan ondersteuning bij het vinden van werk. Een vijfde van de inwoners benoemen dat zij graag willen werken, maar moeite hebben om een baan te vinden, ondanks hun ervaring of kwalificaties. Zij geven aan dat er behoefte is aan begeleiding op dit gebied, bijvoorbeeld in de vorm van arbeidsbemiddeling of gerichte ondersteuning bij het vinden van een geschikte baan.

Naast deze kernpunten zijn er enkele aanvullende behoeften die naar voren komen. Eén inwoner benoemt dat hij soms het gevoel heeft te veel verschillende vormen van hulp te ontvangen, wat kan leiden tot verwarring. Daarnaast geeft een andere inwoner aan dat de fysieke en mentale gezondheid ook een belangrijke rol speelt in de behoefte aan ondersteuning, en suggereert dat er soms behoefte kan zijn aan bredere, integrale hulp.

7.7.4 Toetsing normenkader

- Voor de toetsing aan de norm werken we met de volgende termen in volgorde van niet voldoen tot voldoen:
- Voldoet niet: dit betekent dat op geen enkele wijze (0%) wordt voldaan aan de norm.
- Voldoet beperkt: dit betekent dat voor een klein deel (<=50%) wordt voldaan aan de norm
- Voldoet merendeels: dit betekent dat voor een groter deel (>50%, <75%) wel dan niet wordt voldaan aan de norm.
- Voldoet grotendeels: dit betekent dat voor een zeer groot gedeelte (>75%) wordt voldaan aan de norm.
- Voldoet: dit betekent dat volledig (100%) wordt voldaan aan de norm.

Normen	Toetsing
Inwoners weten hoe zij de mogelijkheden tot inkomensondersteuning kunnen vinden.	Voldoet beperkt - De meeste inwoners weten de regelingen te vinden, maar vooral met hulp van bijvoorbeeld Vluchtelingenwerk. Een kleine groep vindt de informatievoorziening onvoldoende.
Inwoners zijn bekend met de mogelijkheden tot inkomensondersteuning.	Voldoet merendeels - De meerderheid is bekend met regelingen, maar kennis over specifieke toeslagen varieert. Een deel van de inwoners ontdekt pas later dat ze recht hebben op ondersteuning.
Het beroep doen op de mogelijkheden tot inkomensondersteuning is laagdrempelig voor inwoners.	Voldoet merendeels - De helft krijgt hulp bij aanvragen, maar niet iedereen vindt de weg vanzelfsprekend.
De mogelijkheden zijn begrijpelijk voor de doelgroep.	Voldoet merendeels - De communicatie wordt als duidelijk ervaren. Driekwart waardeert het persoonlijke contact met consultants. Fouten tussen afdelingen kunnen in afzonderlijke situaties problemen veroorzaken
De ingezette inkomensondersteunende maatregelen helpen inwoners bij het vergroten van hun bestaanszekerheid.	Voldoet merendeels - Driekwart van de inwoners ervaart de ondersteuning als positief en effectief, maar een derde ziet geen structurele oplossing.

	Een kwart ervaart het vooral als tijdelijke ademruimte.
De ingezette instrumenten sluiten aan bij de behoeften van de doelgroep.	Voldoet merendeels - Meer dan de helft ervaart stressvermindering en vindt re-integratie waardevol, maar een kwart mist informatie en een vijfde ervaart moeite bij het vinden van werk.
De uitvoering van de ondersteuning door de gemeente sluit aan bij de behoeften van huishoudens in (dreigende) armoede.	Voldoet merendeels - Er is een sterke behoefte aan snellere toegang, betere informatie en ondersteuning bij werk. De gemeente biedt hulp, maar de uitvoering wordt als versnipperd ervaren.

7.8 Bevindingen uitvoeringswereld

7.8.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de bevindingen over de inzet van voorzieningen en de aanpak van armoede en schulden van de gemeente Hattem opgenomen. Eerst zijn in de rode kaders de bevindingen per deelvraag op hoofdlijnen weergegeven, gevolgd door een onderbouwing van dat antwoord. Het hoofdstuk sluit af met een toetsing aan het normenkader. De snelle lezer kan volstaan met het lezen van de beantwoording op hoofdlijnen in de rode kaders.

In dit hoofdstuk worden de volgende deelvragen behandeld:

8. Welke inkomensondersteunende maatregelen en andere middelen zetten de gemeenten in voor de armoedeaanpak en schuldhulpverlening?
9. Hoe ziet de armoedeaanpak eruit en is deze goed opgebouwd?
10. Hoe is de schuldhulpverlening georganiseerd?
11. Hoe sluit de uitvoering van de gemeente aan op de behoeften van ondersteuning van huishoudens?
12. Bereiken de gemeenten de doelgroepen van de inkomensondersteunende maatregelen?
13. Zijn (mede door recente ontwikkelingen op de energiemarkt en de opgelopen inflatie) nieuwe doelgroepen die nog niet in beeld zijn bij de gemeenten?
14. Zijn de beschikbare middelen in de praktijk toereikend?

7.8.2 Bevindingen ingezette maatregelen en voorzieningen

8. Welke inkomensondersteunende maatregelen en andere middelen zetten de gemeenten in voor de armoedeaanpak en schuldhulpverlening?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- De gemeente biedt inkomensondersteunende regelingen en voorzieningen gericht op ondersteuning en begeleiding, georganiseerd via de gemeente zelf of in samenwerking met partners.
- Deze maatregelen en voorzieningen richten zich vooral op inwoners met een inkomen lager dan 120% van de voor hen geldende bijstandsnorm.

Onderbouwing

In onderstaand figuur 4 is een overzicht gegeven van de inkomensondersteunende maatregelen en andere middelen. Deze zijn gebaseerd op de aangeleverde documenten vanuit de gemeente en de website van de gemeente Hattem, en is niet uitputtend. Zie bijlage 1 voor breder overzicht van regelingen en vormen van ondersteuning.

Figuur 4. Overzicht inkomensondersteunende maatregelen en andere middelen

Regeling	Doelgroep	Voorwaarden
Activiteitenbijdrage	Mensen met een laag inkomen voor activiteiten, zoals sport, bibliotheek of internet.	<i>Inkomen:</i> tot 120% van de bijstandsnorm <i>Leeftijd:</i> voor het aanvragen moet je 18 jaar of ouder zijn. Het is daarnaast mogelijk om

		voor kinderen die opgroeien in minimagezinnen ondersteuning aan te vragen.
Bijzondere bijstand (o.a. voor medische kosten)	Mensen met lage inkomens voor noodzakelijke, eenmalige uitgaven, zoals bewindvoering of rechtsbijstand.	<i>Inkomen:</i> tot 120% van de bijstandsnorm <i>Leeftijd:</i> ouder dan 18 jaar
Inkomenstoeslag	Mensen die al 3 jaar of langer van een laag inkomen leven voor onverwachte uitgaven, zoals vervanging van een kapotte wasmachine.	<i>Inkomen:</i> tot 120% van de bijstandsnorm <i>Leeftijd:</i> ouder dan 21 jaar <i>De aanvrager heeft:</i> geen perspectief op inkomensverbetering; al het mogelijke gedaan om een hoger inkomen te krijgen; afgelopen jaar niet eerder inkomenstoeslag ontvangen (tussen twee toekenningen moet minimaal één jaar zitten).
Studietoeslag	Studenten met een lichamelijke of psychische beperking die hierdoor niet kunnen bijverdienen.	<i>De aanvrager:</i> Ontvangt studiefinanciering of tegemoetkoming scholieren; Ontvangt geen Wajong-uitkering; Kan niet door een structurele medische beperking werken naast studie (onafhankelijke medische advies mogelijk vereist voor beoordeling)
Tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten	Mensen met een chronische ziekte of handicap voor extra kosten.	<i>Inkomen:</i> tot 130% van de bijstandsnorm <i>Leeftijd:</i> ouder dan 18 jaar <i>De aanvrager:</i> Chronisch ziek of gehandicapt; Maakt geen gebruik van de collectieve ziektekostenverzekering; Verplichte eigen risico voor de zorgverzekering helemaal gebruikt.
Tegemoetkoming kosten kinderopvang	Ouders die een uitkering ontvangen en kinderopvang nodig hebben tijdens werk, inburgeringstraject of onderwijs.	<i>De aanvrager en/of partner:</i> Ontvangt bijstandsuitkering; Maakt gebruik van een re-integratietraject. Of Jonger dan 18; Volgt een opleiding.

		Of Staat ingeschreven bij een school of onderwijsinstelling
Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	Mensen met een inkomen op of rond bijstandsniveau.	<i>Inkomen:</i> Op of rond bijstands- of AOW niveau. Er wordt rekening gehouden met kostendelers.
Collectieve zorgverzekering	Mensen met een laag inkomen die een zorgverzekering nodig hebben.	<i>Inkomen:</i> tot 120% van de bijstandsnorm
Mantelzorgcompliment	Mantelzorgers (inwoners die intensief zorgen voor een familielid of vriend) komen in aanmerking voor een blijk van waardering van € 100.	Inwoner is een mantelzorger. De mantelzorger zorgt gemiddeld ten minste 3 maanden lang, minimaal 8 uur per week voor de zorgvrager. Zorgvrager moet in gemeente Hattem wonen; mantelzorger mag wel buiten de gemeente wonen. Per zorgvrager een mantelzorger.
Jouw Bespaarhulp	Inwoners kunnen kosteloos hulp aanvragen met energiebesparing (radiatorfolie, tochtstrippen, led-lampen). Soms is het ook mogelijk om oude wasmachine of koelkast te laten vervangen voor een efficiëntere.	<i>Inkomen:</i> tot 130% van de bijstandsnorm
Menstruatie uitgiftepunt	Meisjes en vrouwen die niet voldoende financiële middelen hebben om zelf menstruatieproducten te kopen (laag inkomen / minima)	Toegang is laagdrempelig en anoniem
Maatwerkfonds	Het Maatwerkfonds is bedoeld voor inwoners die in een financieel kwetsbare positie zitten, en die buiten de bestaande regelingen of voorzieningen vallen. Het gaat vaak om mensen die onverwachte of bijzondere kosten hebben, waarvoor reguliere inkomensondersteuning geen oplossing biedt.	Er zijn geen standaard, rigide voorwaarden zoals bij reguliere regelingen (bijvoorbeeld een inkomensgrens of vaste drempels). Het fonds is juist bedoeld om flexibel en individueel maatwerk te kunnen bieden. De enige expliciete voorwaarde is dat er sprake moet zijn van een noodzaak of bijzondere situatie waarbij andere bestaande voorzieningen niet toereikend zijn. Toekenning gebeurt op basis van beoordeling van de individuele omstandigheden.

Partners en andere voorzieningen van de gemeente

Regeling	Doelgroep	Voorwaarden
Samen voor alle kinderen (financiële ondersteuning). Dit wordt uitgevoerd door Stichting Leergeld.	Gezinnen met een minimuminkomen die financiële steun nodig hebben, bijvoorbeeld zwemles of kinderfeestje.	Dit is voor kinderen 0 tot 18 jaar. Grens is tot 120% van het sociaal minimum.
Schuldhulpverlening (Via Gemeente Zwolle en Op KO€RS)	Mensen in schulden die hulp nodig hebben bij administratie, geldzaken of het invullen van formulieren.	Aanvrager dient contact op te nemen met Op KO€RS. Dit is een laagdrempelige organisatie die inwoners bijstaat bij financiële vraagstukken. Wanneer zij niet kunnen helpen, wordt de aanvrager doorverwezen naar de Gemeente Zwolle, die verantwoordelijk is voor schuldhulpverlening.
Nederlandse Schuldhulproute	De Nederlandse Schuldhulproute (NSR) richt zich op inwoners met (dreigende) schulden of betalingsachterstanden. De route biedt laagdrempelige hulp, bijvoorbeeld via Geldfit of doorverwijzing naar gemeentelijke ondersteuning.	Er gelden geen harde voorwaarden zoals een minimumbedrag aan schuld; het belangrijkste is dat iemand bereid is inzicht te geven in de financiële situatie. Deelnemende gemeenten, waaronder Hattem, maken het mogelijk dat inwoners via NSR passende hulp krijgen.
De Voorzieningenwijzer	De Voorzieningenwijzer is bedoeld voor inwoners met een laag inkomen of een kwetsbare financiële positie. Het helpt mensen die niet goed weten of ze recht hebben op gemeentelijke of landelijke regelingen, toeslagen of voorzieningen.	Er gelden geen specifieke toelatingsvoorwaarden voor gebruik van de Voorzieningenwijzer zelf; het is een hulpmiddel en adviesgesprek. De daadwerkelijke voorwaarden hangen af van de regelingen waarvoor de inwoner in aanmerking wil komen, zoals inkomens- of vermogensgrenzen.

7.8.3 Bevindingen armoede- en schuldenaanpak

9. Hoe ziet de armoedeaanpak eruit en is deze goed opgebouwd?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- De armoedeaanpak leunt sterk op minimaregelingen zoals bijzondere bijstand en individuele inkomensvoetstuk, gericht op financiële verlichting en participatie.
- De focus ligt op toegankelijkheid van hulp, maar er ontbreekt een expliciete strategie om moeilijk vindbare doelgroepen actief te bereiken.

- Consulenten benadrukken korte lijnen en maatwerk, maar lopen tegen strikte regelgeving aan die maatwerk beperkt. Het Maatwerkfonds biedt enige flexibiliteit.
- Specifieke doelgroepen, zoals zelfstandig ondernemers en ouderen met een laag inkomen, blijven lastig te bereiken.
- De Voorzieningswijzer is geïntroduceerd om inwoners beter te informeren, maar niet iedereen is voldoende op de hoogte van beschikbare hulp.
- Er is versnippering in hulpverlening, vooral voor inwoners met complexe problematiek. Er wordt gezocht naar een meer gecoördineerde aanpak met een vast aanspreekpunt.

Onderbouwing

Perspectief Beleidsregels Werk, Participatie en Inkomen van gemeente Hattem

Uit de beleidsregels blijkt dat de armoedeaanpak in Hattem leunt op minimaregelingen om financiële druk te verlichten en sociale participatie te bevorderen. Door regelingen zoals bijzondere bijstand, individuele inkomstentoeslag en de collectieve zorgverzekering wordt inkomensondersteuning geboden aan huishoudens met lage inkomens. Deze aanpak richt zich vooral op het toegankelijk maken van financiële hulp, en bevat in beperkte mate een expliciete strategie voor actieve voorlichting of het gericht bereiken van moeilijk vindbare doelgroepen. Hoewel er ruimte is voor maatwerk, ligt de nadruk op het verstrekken van ondersteuning binnen bestaande wettelijke kaders.

Perspectief gemeente (consulenten & beleidsmakers)

De consulenten geven aan dat de armoedeaanpak in Hattem wordt gekenmerkt door korte lijnen en maatwerk, mogelijk gemaakt door de kleinschaligheid van de gemeente. Dit stelt hen in staat om inwoners snel te helpen en flexibel om te gaan met regelgeving. De ondersteuning bestaat uit diverse financiële regelingen, zoals bijzondere bijstand, energietoelagen en de activiteitenbijdrage. Daarnaast werken zij samen met maatschappelijke partners zoals Op Koërs en Stichting Leergeld om extra ondersteuning te bieden.

Een uitdaging binnen de uitvoering is de beperkte ruimte voor maatwerk door strikte regelgeving. Het Maatwerkfonds biedt ruimte voor flexibiliteit, en de gemeentelijke medewerkers hebben de vrijheid om gemotiveerd af te wijken van regelgeving. Daarnaast merken consulenten dat inwoners met complexe problematiek baat zouden hebben bij één vast aanspreekpunt, zodat zij niet telkens opnieuw hun situatie hoeven uit te leggen. Beleidsmakers geven aan dat het Loket 0-100 hierin voorziet.

De beleidsmakers beschrijven de aanpak als integraal en lokaal geworteld, met samenwerkingen die gericht zijn op brede ondersteuning. Door de kleinschaligheid van Hattem is er goed zicht op inwoners, maar specifieke doelgroepen zoals zelfstandig ondernemers en werkenden met een laag inkomen blijven lastig te bereiken.

Zowel consulenten als beleidsmakers signaleren dat inwoners niet altijd op de hoogte zijn van de beschikbare regelingen. Om dit te verbeteren, is De Voorzieningswijzer geïntroduceerd, waarmee inwoners sneller inzicht krijgen in hun rechten. Daarnaast wordt blijvend geïnvesteerd in samenwerking met organisaties zoals Vluchtelingenwerk.

Een aandachtspunt binnen de hulpverlening is versnippering. Het ontbreken van een vast aanspreekpunt voor inwoners met complexe problemen zorgt voor extra belasting. Zowel consulenten als beleidsmakers zien de voordelen van een meer gecoördineerde aanpak en onderzoeken hoe dit binnen de bestaande werkwijze beter kan worden georganiseerd. Beleidsmakers geven aan dat het Loket 0-100 hierin voorziet. Uit de Cliëntervaringsonderzoeken 2023 blijkt dat de doorverwijzing vanuit het loket 0-100 naar de gemeente nog beperkt is. Daarnaast is het loket 0-100 nog weinig zichtbaar op het internet.

10. Hoe is de schuldhulpverlening georganiseerd?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- Op Ko€rs is het eerste aanspreekpunt voor schuldhulpverlening en biedt ondersteuning bij administratie en regelingen.
- Schaamte en angst voor controleverlies vormen drempels voor hulpvragen, vooral bij anderstaligen en werkende armen.
- Voor complexe schulden verwijst Op Ko€rs door naar schuldhulpverlening in Zwolle, waar budgetbeheer, schuldenregelingen en bewindvoering worden aangeboden.
- Zelfstandige ondernemers kunnen via het Bbz steun krijgen, zoals kredieten of begeleiding bij bedrijfsbeëindiging.
- De gemeente Hattem ontvangt maandelijks een Vroegsignaleringslijst en neemt contact op met inwoners met betalingsachterstanden, maar hulpverlening start pas na instemming.

Onderbouwing

De schuldhulpverlening in Hattem wordt uitgevoerd door Op Ko€rs, een onderdeel van Stichting Welzijn Hattem. Op Ko€rs fungeert als het eerste aanspreekpunt en biedt laagdrempelige ondersteuning aan inwoners met financiële problemen. Dit omvat hulp bij het ordenen van de administratie, het invullen van formulieren en het verkrijgen van inzicht in beschikbare regelingen. Volgens Op Ko€rs is schaamte een belangrijke drempel voor veel inwoners om hulp te zoeken. Mensen zijn bang om de controle over hun financiën te verliezen en wachten vaak te lang voordat ze ondersteuning vragen. Daarnaast is het bereiken van specifieke doelgroepen, zoals anderstaligen en werkende armen, een uitdaging.

Voor inwoners met complexe schuldenproblematiek verwijst Op Koers door naar de schuldhulpverlening in Zwolle. Hoewel Hattem verantwoordelijk blijft, heeft de gemeente deze taak uitbesteed aan Zwolle, dat de schuldhulpverlening uitvoert onder mandaat van Hattem. De kosten hiervoor worden door Hattem gedragen. De gemeente Hattem blijft verantwoordelijk voor de regie.

De gemeente Zwolle voert de schuldhulpverlening uit binnen het Schuldhulpverlenings- en Dienstverleningsprogramma (SDV). Binnen dit programma worden verschillende vormen van schuldhulpverlening aangeboden:

- Budgetbeheer helpt inwoners hun financiële situatie te stabiliseren door een budgetplan op te stellen en vaste lasten direct via een beheerrekening te laten betalen.
- Schuldenregelingen omvatten onderhandelingen met schuldeisers om tot haalbare betalingsregelingen of schuldsanering te komen.
- Er wordt doorverwezen naar bewindvoering indien inwoners die door psychische of sociale problematiek niet zelfstandig hun financiën kunnen beheren. Een bewindvoerder neemt in die gevallen betalingen en financiële verplichtingen over.
- Voor ondernemers met schuldenproblematiek wordt een aparte aanpak gehanteerd. Zij kunnen via het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (Bbz) ondersteuning krijgen in de vorm van kredieten of begeleiding bij bedrijfsbeëindiging.

De gemeente Hattem ontvangt maandelijks een Vroegsignaleringslijst van betalingsachterstanden en stemt deze af met Op Ko€rs. Een gemeentemedewerker neemt vervolgens contact op met inwoners die op de lijst staan en wijst hen op beschikbare ondersteuning, waaronder Op Ko€rs. Op Ko€rs geeft aan dat zij pas in actie kunnen komen nadat de inwoner hiermee instemt.

7.8.4 Bevindingen aansluiting aanpak en voorzieningen op behoeften

11. Hoe sluit de uitvoering van de gemeente aan op de behoeften van ondersteuning van huishoudens?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- De gemeente kan gebruik maken van maatwerk om bij de behoeften van de inwoners aan te sluiten. Wet- en regelgeving beperken snelle maatwerkoplossingen, ondanks korte lijnen binnen de gemeente.

- Veel inwoners zijn niet op de hoogte van beschikbare regelingen en ontdekken ondersteuning te laat.
- Vroegsignalering en samenwerking met partners verbeteren de aanpak, maar zijn nog niet volledig geïmplementeerd.
- Schaamte en angst voor controleverlies houden inwoners tegen om hulp te zoeken, ondanks laagdrempelige spreekuren.
- Inwoners met een migratieachtergrond hebben moeite om werk te vinden, specifieke strategie ontbreekt.

Onderbouwing

Uit de analyse van gesprekken met inwoners, beleidsmakers en consultants blijkt dat er een verschil is tussen de behoeften van huishoudens in armoede en de uitvoering van gemeentelijke ondersteuning in Hattem. De belangrijkste behoeften van inwoners zijn snellere toegang tot hulp, flexibelere ondersteuning bij veranderende situaties, betere communicatie over beschikbare regelingen en gerichte begeleiding naar werk voor anderstaligen.

Consulenten geven aan dat landelijke wet- en regelgeving niet altijd aansluit op individuele situaties. Dankzij het Maatwerkfonds en het vertrouwen binnen de gemeente kunnen zij in de meeste gevallen toch flexibel handelen. Binnen de gemeente bestaan korte lijnen en een flexibele werkwijze, maar de structurele belemmeringen in regelgeving zorgen ervoor dat de uitvoering niet altijd aansluit op de urgente behoeften van inwoners.

Daarnaast blijkt uit de gesprekken dat de inwoners vinden dat de gemeente niet snel genoeg inspeelt op veranderende situaties, zoals inkomensverlies of plotselinge kostenstijgingen. Beleidsmakers en consultants bevestigen dat de mogelijkheden voor flexibele ondersteuning beperkt zijn door bestaande procedures en wettelijke kaders. Wel wordt geprobeerd dit te verbeteren door integrale samenwerking tussen verschillende sociale domeinen en door vroegsignalering van schulden via partners zoals Op Koërs.

Een terugkerend knelpunt is dat inwoners niet goed op de hoogte zijn van beschikbare hulp. Inwoners geven aan dat zij moeite hebben met het vinden van de juiste ondersteuning en dat zij pas laat ontdekken dat bepaalde regelingen bestaan. Beleidsmakers erkennen dit probleem en zetten in op verbeterde communicatie, onder andere door de invoering van De Voorzieningenwijzer, waarmee inwoners inzicht krijgen in de regelingen waarvoor zij in aanmerking komen, en de ambtshalve toekenning van de activiteitenbijdrage. Dit instrument moet de toegankelijkheid van ondersteuning vergroten, maar is nog niet volledig geïmplementeerd.

Op Koërs, als eerste aanspreekpunt voor financiële problemen in Hattem, merkt op dat veel inwoners een hoge drempel ervaren om hulp te vragen. Schaamte en angst voor controleverlies spelen hierbij een rol. De gemeente probeert drempels te verlagen door laagdrempelige inloopsprekuren en nauwe samenwerking met maatschappelijke partners, maar in de praktijk blijft er een groep inwoners die onvoldoende bereikt wordt.

Voor inwoners met een migratieachtergrond en ervaringen of kwalificaties is het vinden van passend werk een specifiek probleem. Zoals eerder benoemd geven zij aan dat zij ondanks deze achtergrond moeite hebben om een baan te vinden. Beleidsmakers richten zich in hun participatiebeleid op arbeidsinschakeling, maar er is geen specifieke strategie voor anderstaligen. De beleidsmakers geven aan dat er twee consultants zijn die statushouders begeleiden richting werk.

7.8.5 Bevindingen bereik doelgroepen

12. Bereiken de gemeenten de doelgroepen van de inkomensondersteunende maatregelen?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- Huishoudens met een bijstandsuitkering worden goed bereikt via bestaande contacten met de gemeente.
- Werkende armen en zelfstandig ondernemers zijn lastiger in beeld, omdat zij minder snel hulp zoeken of denken geen recht te hebben op ondersteuning.

- De energietoeslag heeft geholpen om ouderen met een laag inkomen beter te identificeren.
- De gemeente benut Op Ko€rs, huisbezoeken en De Voorzieningswijzer om het bereik te vergroten.
- In 2022 had 5,84% van de huishoudens een inkomen tot 120% van het sociaal minimum, en 35% hiervan ontving voorzieningen op basis van de Participatiewet.
- Ten opzichte van de doelgroep is het bereik van de regelingen vooral laag (met uitzondering van Energietoeslag), wat verklaard wordt door specifieke regels van bepaalde regelingen.
- In 2022 ontvingen 472 huishoudens energietoeslag, in 2023 waren dat er 492. De gemeente overschreed hiervoor het budget van het Rijk met 30.000 euro.

Onderbouwing

Perspectief consulenten

Uit gesprekken met de consulenten blijkt dat huishoudens met een bijstandsuitkering goed worden bereikt, omdat zij al in beeld zijn bij de gemeente. Daarnaast worden regelingen bekendgemaakt via samenwerkingen met vrijwilligersorganisaties en maatschappelijk werk, evenals via online communicatiekanalen. De energietoeslag heeft geholpen om nieuwe doelgroepen, zoals ouderen, te identificeren. Echter, werkende armen, die net boven de inkomensgrens vallen, zijn moeilijker te bereiken, omdat zij minder snel contact zoeken met de gemeente of denken geen recht te hebben op ondersteuning.

Perspectief beleidsmakers

Beleidsmakers geven aan dat de gemeente een relatief hoog bereik heeft in vergelijking met het landelijk gemiddelde, mede dankzij de kleinschaligheid van de gemeente en de korte lijnen met inwoners. Er wordt ingezet op laagdrempelige toegang, zoals via Op Ko€rs en persoonlijke benadering, bijvoorbeeld bij huisbezoeken aan 75-plussers. Tegelijkertijd erkennen zij dat bepaalde doelgroepen, zoals zelfstandig ondernemers en huishoudens met een eigen woning maar een laag inkomen, minder goed in beeld zijn. Om dit te verbeteren, wordt De Voorzieningswijzer ingezet, waarmee inwoners sneller kunnen zien op welke ondersteuning zij recht hebben.

Cijfers CBS

In 2022 had 5,84% van de huishoudens een inkomen tot 120% van het sociaal minimum, wat neerkomt op 300 huishoudens van de totaal 5.136 huishoudens. Volgens CBS-cijfers uit 2022 ontvingen 105 huishoudens voorzieningen op basis van de Participatiewet (P-wet). Dit betekent dat 35% van de totale doelgroep voorzieningen heeft ontvangen op basis van de P-wet. Beleidsmakers geven aan dat niet alle huishoudens met een laag inkomen automatisch in aanmerking komen voor regelingen, bijvoorbeeld vanwege vermogen of woonsituatie.

Gebruik van regelingen

In de tabel hieronder worden de aantallen bereikte huishoudens per regeling in 2023 weergegeven. In 2023 waren er volgens het CBS 5.271 huishoudens in Hattem, waarvan 7% een inkomen had tot 120% van het sociaal minimum. Dit komt neer op 369 huishoudens. Dit aantal wordt gebruikt als totale doelgroep van de inkomensregelingen.

Figuur 5: Gebruik en bereik van minimaregelingen in Hattem in 2023		
Regeling	Gebruik (huishoudens)	Bereik (% totale doelgroep)
Bijzondere bijstand	58	15%
Energietoeslag	492	133%
Inkomenstoeslag	71	19%
Activiteitenbijdrage	122	33%
Tegemoetkoming Chronische Zieken (TCG)	61	17%

Beleidsmakers geven aan dat er in 2023 door middel van deze regelingen 520 unieke huishoudens werden bereikt. Zij wijzen er daarnaast op dat sommige regelingen, zoals de bijzondere bijstand, een lager bereik hebben vanwege specifieke voorwaarden die aan de regeling zijn verbonden (zie tabel 6.8.2 voor een overzicht van regelingen en voorwaarden). Zo is een voorwaarde voor het ontvangen van bijzondere bijstand het maken van specifieke medische kosten, en voor de inkomens-toeslag geldt dat een huishouden al langer dan drie jaar een laag inkomen moet hebben.

Energietoeslag

Uit jaarrekening van 2022 van Gemeente Hattem blijkt dat 472 huishoudens de energietoeslag hebben ontvangen. Het hoge bereik van 133% bij de energietoeslag wordt verklaard door het feit de gemeente een inkomensgrens van 130% hierbij heeft gehanteerd en geen vermogenstoets. Er wordt aangegeven dat hiermee het budget van het Rijk van 550.000 euro overschreden werd, met 30.000 euro.

13. Zijn (mede door recente ontwikkelingen op de energiemarkt en de opgelopen inflatie) nieuwe doelgroepen die nog niet in beeld zijn bij de gemeenten?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- Ouderen met een eigen woning en laag inkomen zijn kwetsbaarder en kwamen via de energietoeslag beter in beeld.
- Zelfstandige ondernemers zoeken laat hulp.
- AOW'ers zonder aanvullend pensioen blijken kwetsbaarder dan verwacht.
- Werkende armen zijn moeilijk te bereiken door inkomensgrenzen en gebrek aan contact met de gemeente.
- Op Ko€rs signaleert dat financieel stabiele inwoners door stijgende kosten in de problemen raken.
- Anderstaligen zonder bijstandsrecht hebben beperkte toegang tot ondersteuning.

Onderbouwing

Vanuit het perspectief van de beleidsmakers wordt aangegeven dat vooral oudere inwoners met een eigen woning en een laag inkomen door de stijgende energiekosten en inflatie in financiële problemen kunnen komen. Deze groep kwam naar voren bij de uitkering van de energietoeslag en was voorheen minder zichtbaar in de gemeentelijke ondersteuning. Daarnaast wordt geconstateerd dat het aantal zelfstandige ondernemers in financiële moeilijkheden toeneemt, met name omdat zij eerst proberen problemen zelf op te lossen voordat zij hulp vragen.

De uitvoerende consultants bevestigen dat de energietoeslag ervoor heeft gezorgd dat nieuwe doelgroepen in beeld zijn gekomen. AOW'ers zonder aanvullende pensioenopbouw blijken kwetsbaarder dan verwacht. Daarnaast is de groep van werkende armen moeilijk te bereiken, omdat zij vaak net boven de inkomensgrenzen voor ondersteuning vallen en geen direct contact hebben met de gemeente.

Vanuit het perspectief van de partners, zoals Op Ko€rs, wordt benoemd dat zij signalen krijgen van inwoners die door de hoge energierekeningen en stijgende kosten plotseling in financiële problemen raken, terwijl zij eerder financieel stabiel waren. Daarnaast blijkt dat anderstalige inwoners die geen recht hebben op reguliere bijstandsregelingen moeite hebben om rond te komen, mede door stijgende kosten van levensonderhoud en beperkte toegang tot aanvullende ondersteuning.

7.8.6 Bevindingen toereikendheid middelen

14. Zijn de beschikbare middelen in de praktijk toereikend?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- Regelingen en middelen zijn ruim beschikbaar en consultants kunnen door de kleinschaligheid van Hattem snel schakelen en maatwerk leveren.
- Beperkingen door wet- en regelgeving zorgen ervoor dat sommige noodzakelijke kosten, zoals bepaalde zorgkosten, niet vergoed kunnen worden.
- Niet alle huishoudens worden bereikt, vooral werkende armen die net boven de inkomensgrens vallen.

- Inwoners ervaren ondersteuning als nuttig, maar sommigen vinden het aanbod versnipperd of onvoldoende voor structurele verbetering.
- Extra ondersteuning bij werk en integratie is nodig, vooral voor anderstaligen.
- Uitgaven aan inkomensregelingen waren hoger dan begroot, maar totale uitgaven bleven binnen het budget door lagere kosten in andere taakvelden.

Onderbouwing

Perspectief van consulenten

Uit de gesprekken met de consulenten blijkt dat de gemeente Hattem over verschillende regelingen en middelen beschikt om inwoners in (dreigende) armoede te ondersteunen. Er wordt gewerkt met een breed pakket aan regelingen zoals bijzondere bijstand, energietoeslag, de activiteitenbijdrage en een witgoedregeling. Daarnaast biedt het Maatwerkfonds extra mogelijkheden voor inwoners die buiten de reguliere regelingen vallen. Het fonds wordt beheerd door de ketenregisseur en gefinancierd vanuit de reserve Sociaal Domein, waardoor het snel en flexibel kan worden ingezet waar standaardvoorzieningen tekortschieten. De consulenten geven aan dat zij dankzij de kleinschaligheid van de gemeente snel kunnen schakelen en flexibel maatwerk kunnen leveren waar mogelijk.

Toch lopen de consulenten tegen beperkingen aan. Bestaande wet- en regelgeving stelt grenzen aan wat de gemeente mag vergoeden, waardoor sommige noodzakelijke kosten niet kunnen worden gedekt, zoals bepaalde zorgkosten. Er is behoefte aan meer ruimte binnen de wetgeving om huishoudens beter te ondersteunen. Daarnaast wordt opgemerkt dat niet alle huishoudens bereikt worden, vooral werkende armen die net boven de inkomensgrens vallen en daardoor minder snel hulp vragen.

Perspectief van inwoners

Uit de reacties van inwoners blijkt dat de ontvangen ondersteuning hen in veel gevallen heeft geholpen om financieel stabiel te blijven. Veel inwoners benoemen dat de energietoeslag, activiteitenbijdrage en andere regelingen hen lucht hebben gegeven in hun financiële situatie. Voor sommigen betekende de ondersteuning dat zij noodzakelijke uitgaven konden blijven doen, zoals huur, energiekosten en studie. Anderen geven aan dat de hulp bij re-integratie en jobcoaching hen heeft geholpen richting werk of scholing.

Toch zijn er ook inwoners die aangeven dat de hulp niet altijd toereikend is. Enkele inwoners benoemen dat zij het gevoel hebben te veel verschillende vormen van ondersteuning te ontvangen, wat kan leiden tot verwarring. Anderen geven aan dat zij nog steeds moeite hebben om financieel rond te komen, ondanks de hulp die zij ontvangen. Een aantal inwoners merkt op dat er meer gerichte ondersteuning bij werk en integratie nodig is, vooral voor anderstaligen die ongeacht hun ervaring en kwalificaties moeite hebben met het vinden van passend werk.

Perspectief begrote en gerealiseerde uitgaven

In figuur 6 zijn de begrote en daadwerkelijk gemaakte uitgaven weergegeven voor de taakvelden inkomensregelingen, begeleide participatie (WSW en beschut werk) en arbeidsparticipatie in 2022 en 2023. Uit de cijfers blijkt dat de uitgaven voor inkomensregelingen in beide jaren hoger uitvielen dan begroot. In 2022 werd het budget met 187 duizend euro overschreden, terwijl in 2023 de overschrijding opliep tot 278 duizend euro. Ondanks deze overschrijding op inkomensregelingen, bleven de totale uitgaven binnen het beschikbare budget. Dit kwam doordat er binnen de andere taakvelden minder werd uitgegeven dan oorspronkelijk begroot. Hierdoor lag het totale uitgavniveau in 2022 uiteindelijk 73 duizend euro lager dan gepland en bleef de onderschrijding in 2023 beperkt tot 13 duizend euro.

Figuur 6. Beschikbare middelen voor het armoedebeleid (bedragen X € 1.000)⁶				
Jaar	Inkomensregelingen	Begeleide participatie	Arbeidsparticipatie	Totaal
2022 (begroot)	2.930	918	602	4.450
2022 (gerealiseerd)	3.117	844	416	4.377

⁶ Cijfers zijn afkomstig uit de jaarstukken van de gemeente Hattem (begrotingen en jaarrekeningen)

2023 (begroot)	3.055	961	663	4.679
2023 (gerealiseerd)	3.333	817	516	4.666

7.8.7 Toetsing normenkader

- Voor de toetsing aan de norm werken we met de volgende termen in volgorde van niet voldoen tot voldoen:
- Voldoet niet: dit betekent dat op geen enkele wijze (0%) wordt voldaan aan de norm.
- Voldoet beperkt: dit betekent dat voor een klein deel ($\leq 50\%$) wordt voldaan aan de norm
- Voldoet merendeels: dit betekent dat voor een groter deel ($> 50\%$, $< 75\%$) wel dan niet wordt voldaan aan de norm.
- Voldoet grotendeels: dit betekent dat voor een zeer groot gedeelte ($> 75\%$) wordt voldaan aan de norm.
- Voldoet: dit betekent dat volledig (100%) wordt voldaan aan de norm.

Normen	Toetsing
De armoedeaanpak is zo ingericht dat deze aansluit bij zowel de behoeften van inwoners als de doelen die de gemeente wil bereiken.	Voldoet merendeels - De aanpak biedt financiële verlichting via minimaregelingen en maatwerk, maar mist een expliciete strategie om moeilijk vindbare doelgroepen actief te bereiken.
Sprake is van een leer- en verbetercyclus tussen verschillende uitvoerders van verschillende regelingen waarmee steeds de aanpak waar nodig wordt aangescherpt.	Voldoet merendeels - De gemeente werkt samen met maatschappelijke partners en benut vroegsignalering, maar verbeteringen zoals een vaste regisseur voor complexe problematiek zijn nog in ontwikkeling.
De gemeenten bereiken de door hen benoemde doelgroepen.	Voldoet beperkt - Bijstandsgerechtigden worden goed bereikt, maar werkende armen en zelfstandig ondernemers blijven grotendeels buiten beeld. De Voorzieningswijzer en huisbezoeken moeten dit verbeteren.
De gemeente heeft nieuwe doelgroepen in beeld en heeft een onderbouwde keuze gemaakt om voor deze groepen wel of geen vorm van maatregelen in te zetten.	Voldoet merendeels - Ouderen met een eigen woning en laag inkomen, evenals AOW'ers zonder aanvullend pensioen, zijn beter in beeld. Werkende armen en zelfstandig ondernemers blijven moeilijk bereikbaar.
De beschikbare middelen zijn binnen de inhoudelijke kaders van de maatregelen toereikend.	Voldoet merendeels - De middelen zijn ruim beschikbaar en uitgaven bleven binnen het budget, maar wettelijke beperkingen voorkomen dat alle noodzakelijke kosten, zoals bepaalde zorgkosten, vergoed kunnen worden.

7.9 Bevindingen beleidswereld

7.9.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de bevindingen van het beleid op armoede en schulden van de gemeente Hattem opgenomen. Eerst zijn in de rode kaders de bevindingen per deelvraag op hoofdlijnen weergegeven, gevolgd door een onderbouwing van dat antwoord. Het hoofdstuk sluit af met een toetsing aan het normenkader. De snelle lezer kan volstaan met het lezen van de beantwoording op hoofdlijnen in de rode kaders.

In dit hoofdstuk worden de volgende deelvragen behandeld:

15. Welk beleid voeren de vijf gemeenten op het gebied van armoede en schuldhulpverlening?
16. Hebben de gemeenten de volledige doelgroep in beeld?
17. Welke doelen en resultaten hebben de gemeenten geformuleerd? Welke overwegingen liggen hieraan ten grondslag?
18. Hoe betreft de gemeente inwoners bij het opstellen van beleidsplannen en de inrichting van de uitvoering van maatregelen?
19. Hoeveel middelen hebben de gemeenten beschikbaar voor het armoedebeleid en de schuldhulpverlening?
20. Zorgt de armoedeaanpak en schuldhulpverlening ervoor dat huishoudens in armoede beter kunnen rondkomen?
21. In hoeverre worden de gestelde doelen/resultaten behaald?
22. Hoe verhouden de resultaten zich ten opzichte van landelijke cijfers?
23. Welke verschillen in resultaten zijn er tussen de vijf gemeenten in termen van bereik en effect?
24. Wat kunnen de gemeenten van elkaar leren?
25. Hoe wordt de raad geïnformeerd over het armoedebeleid/schuldhulpverlening en de uitvoering ervan?
26. Kan de raad met de geboden informatie zijn kaderstellende en controlerende rol adequaat vervullen?

7.9.2 Bevindingen beleid en doelen armoede en schulden

15. Welk beleid voert de gemeente Hattem op het gebied van armoede en schuldhulpverlening?
16. Welke doelen en resultaten hebben de gemeenten geformuleerd? Welke overwegingen liggen hieraan ten grondslag?
17. Hebben de gemeenten de volledige doelgroep in beeld?
18. Hoe betreft de gemeente inwoners bij het opstellen van beleidsplannen en de inrichting van de uitvoering van maatregelen?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- Hattem richt zich op maatwerk en laagdrempelige ondersteuning, met focus op preventie, vroegsignalering en samenwerking met maatschappelijke partners.
- Doelen omvatten armoedebestrijding, toegang tot voorzieningen, participatiebevordering en samenwerking met organisaties. Financiële hulp wordt gecombineerd met sociale begeleiding en arbeidsintegratie.
- Niet alle doelgroepen zijn volledig in beeld. Zelfstandig ondernemers en werkende armen zijn moeilijker te bereiken, ondanks inspanningen om zichtbaarheid te verbeteren.
- Betrokkenheid van inwoners bij beleidsvorming is beperkt, maar groeit door gesprekken en ervaringsdeskundigen. Er is behoefte aan structurelere vormen van inspraak.

Onderbouwing

Uit de beleidsstukken blijkt dat de gemeente Hattem zich richt op het bieden van maatwerk en laagdrempelige ondersteuning voor inwoners met financiële problemen. De gemeente zet in op preventie, vroegsignalering en samenwerking met maatschappelijke partners. Het beleid is gericht op het bevorderen van financiële zelfredzaamheid, waarbij zowel inkomensondersteuning als schuldhulpverlening worden ingezet.

De gemeente heeft als doel armoede en schuldenproblematiek zoveel mogelijk te beperken door middel van diverse inkomensregelingen en schuldhulpmaatregelen. Specifieke doelen zijn onder andere het verbeteren van de toegang tot voorzieningen, het vergroten van de participatie van inwoners met een laag inkomen en het

versterken van de samenwerking met maatschappelijke organisaties. Hattem zet zich in voor een integrale aanpak waarin financiële ondersteuning wordt gecombineerd met sociale begeleiding en arbeidsintegratie.

Uit de beleidsstukken blijkt dat de gemeente gebruikmaakt van data en signalen uit de praktijk om de omvang en aard van de doelgroep in kaart te brengen. Er wordt echter erkend dat sommige doelgroepen moeilijker te bereiken zijn, zoals zelfstandig ondernemers en werkende armen. Beleidsmakers werken aan het verbeteren van de zichtbaarheid van gemeentelijke ondersteuning, maar zien nog ruimte voor verbetering in de communicatie en informatievoorziening.

De betrokkenheid van inwoners bij de totstandkoming van beleid is beperkt in de beleidsstukken. Uit de gespreksverslagen met beleidsmedewerkers en de wethouder blijkt echter dat de gemeente steeds meer werkt aan het actief betrekken van inwoners en ervaringsdeskundigen. Dit gebeurt bijvoorbeeld door middel van gesprekken met inwoners over hun ervaringen met gemeentelijke ondersteuning. Toch wordt erkend dat er structurelere vormen van inspraak en participatie nodig zijn om beleid beter te laten aansluiten bij de behoeften van de inwoners. Er is een adviesraad die meedenkt en advies geeft over het beleid. Tegelijkertijd is er behoefte aan structurelere vormen van inspraak, bijvoorbeeld via gesprekken met inwoners of ervaringsdeskundigen.

7.9.3 Bevindingen ingezette middelen armoede en schulden

19. Hoeveel middelen heeft de gemeente beschikbaar voor het armoedebeleid en de schuldhulpverlening?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- Beschikbare middelen voor armoedebeleid dalen tussen 2022 en 2026, met de grootste verlaging bij inkomensregelingen.
- Uitgaven voor begeleide participatie en arbeidsparticipatie blijven stabiel, maar de totale middelen nemen af, wat kan wijzen op bezuinigingen of beleidsverschuivingen.
- Specifieke middelen voor schuldhulpverlening zijn beperkt inzichtelijk.
- Gemeente investeert in vroegsignalering en preventie, met extra inzet op ondersteuning vanwege toenemende hulpvragen door stijgende kosten.
- Meer doorverwijzingen naar schuldhulpverlening in Zwolle worden verwacht, wat extra financiële middelen kan vragen.

Onderbouwing

Armoedebeleid

Over het aantal beschikbaar gestelde middelen voor het armoedebeleid is een beperkte uitspraak te doen. Uit de jaarstukken van de gemeente Hattem zijn de begrootte en gerealiseerde uitgaven voor inkomensregelingen, begeleide participatie en arbeidsparticipatie geselecteerd om de beschikbare middelen inzichtelijk te maken. In onderstaand figuur 6 zijn de begrootte en gerealiseerde uitgaven voor 2022 en 2023 beschreven voor inkomensregelingen, begeleide participatie en arbeidsparticipatie. Voor 2024, 2025 en 2026 zijn de begrootte uitgaven voor deze taakvelden beschreven. Het figuur laat zien dat de middelen voor het armoedebeleid van 2022 tot 2026 dalen. In 2022 en 2023 waren de begrote bedragen voor inkomensregelingen en andere onderdelen hoger dan wat uiteindelijk werd uitgegeven.

De grootste daling is te zien bij inkomensregelingen, waar de begrootte middelen in 2024 tot 2026 worden verlaagd. De begrootte middelen voor begeleide en arbeidsparticipatie blijft ongeveer gelijk. Over het algemeen dalen de totale beschikbare middelen voor armoedebeleid, wat kan wijzen op bezuinigingen of veranderingen in de prioriteiten van het beleid.

Figuur 7. Beschikbare middelen voor het armoedebeleid (bedragen X € 1.000)

Jaar	Inkomensregelingen	Begeleide participatie	Arbeidsparticipatie	Totaal
2022 (begroot)	2.930	918	602	4.450
2022 (gerealiseerd)	3.117	844	416	4.377

2023 (begroot)	3.055	961	663	4.679
2023 (gerealiseerd)	3.333	817	516	4.666
2024 (begroot)	2.282	931	616	3.829
2025 (begroot)	2.663	976	665	4.304
2026 (begroot)	2.664	969	665	4.298

Schuldhelpverlening

Uit de beschikbare stukken blijkt dat slechts beperkt uitspraken te doen zijn over de exacte omvang van de financiële middelen die specifiek voor schuldhelpverlening zijn gereserveerd. De gemeente Hattem heeft in haar begroting en jaarrekening middelen gereserveerd voor schuld-helpverlening als onderdeel van het bredere sociale beleid. Schuldhelpverlening wordt grotendeels uitgevoerd via samenwerking met Op Koërs en de schuldhelpverlening in Zwolle. De gemeente investeert structureel in vroegsignalering en preventieve schuldhelp, met als doel financiële problemen bij inwoners vroegtijdig te herkennen en aan te pakken. Daarnaast wordt in de begroting benoemd dat er extra inzet nodig is op preventie en ondersteuning, mede vanwege de toenemende hulpvragen door stijgende kosten van levensonderhoud en energie.

7.9.4 Bevindingen effecten beleid armoede en schulden

20. Zorgt de armoedeaanpak en schuldhelpverlening ervoor dat huishoudens in armoede beter kunnen rondkomen?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- Inwoners ervaren ondersteuning als nuttig, vooral via energietoeslag, activiteitenbijdrage en bijzondere bijstand, maar zien beperkte structurele verbetering.
- Consulents vinden de middelen effectief, maar benoemen wettelijke beperkingen en moeite om werkende armen en zelfstandigen te bereiken.
- Partners zoals Op Koërs en Stichting Leergeld helpen inwoners financieel zelfredzamer te worden, maar zien schaamte als drempel voor hulp.
- Beleidsmakers werken aan vroegsignalering en betere zichtbaarheid, maar erkennen dat niet alle financiële problemen volledig kunnen worden opgelost.

Onderbouwing

Perspectief inwoners

Uit de interviews met inwoners blijkt dat de ontvangen ondersteuning hen overwegend helpt om financieel stabiel te blijven. Inwoners maken gebruik van diverse regelingen, zoals de energietoeslag, de activiteitenbijdrage en bijzondere bijstand, die hen tijdelijk financiële ademruimte geven. Meerdere inwoners benoemen dat deze hulp voorkomt dat zij in ernstige financiële problemen raken en hen in staat stelt om noodzakelijke kosten te blijven betalen. Daarnaast ervaren sommigen dat de hulp hen begeleidt richting werk of scholing, wat hun vooruitzichten op een stabiel inkomen vergroot. Toch geven enkele inwoners aan dat de ondersteuning slechts beperkt bijdraagt aan een structurele verbetering van hun situatie en dat er nog steeds zorgen blijven over de toekomst en onverwachte kosten.

Perspectief consulenten

Vanuit het perspectief van consulenten binnen de gemeente wordt aangegeven dat de beschikbare middelen over het algemeen effectief worden ingezet, mede door de kleinschaligheid van Hattem, waardoor er snel geschakeld kan worden. De gemeente biedt diverse vormen van inkomensondersteuning en schuldhelpverlening, en het Maatwerkfonds maakt het mogelijk om flexibel in te spelen op individuele situaties. Tegelijkertijd zien uitvoerders beperkingen in de wet- en regelgeving, waardoor sommige kosten niet vergoed kunnen worden, zoals specifieke zorgkosten. Ook ervaren zij dat sommige doelgroepen, zoals werkende armen en zelfstandig ondernemers, moeilijker te bereiken zijn, waardoor niet alle huishoudens die ondersteuning nodig hebben, worden bereikt.

Perspectief partners

Uit de interviews met maatschappelijke partners, zoals Op Koërs en Stichting Leergeld, blijkt dat hun ondersteuning gericht is op het vergroten van financiële zelfredzaamheid en het voorkomen van verdere financiële problemen. Op

Koërs ondersteunt inwoners bij hun financiële administratie en helpt hen met het aanvragen van regelingen, terwijl Stichting Leergeld zich richt op kinderen uit gezinnen met een laag inkomen. Beide organisaties zien dat hun hulp een directe impact heeft op de leefomstandigheden van inwoners. Tegelijkertijd signaleren zij dat schaamte en angst om de controle te verliezen belangrijke drempels vormen, waardoor sommige huishoudens niet tijdig hulp zoeken. Daarnaast benoemen zij dat specifieke groepen, zoals anderstalige inwoners, extra ondersteuning nodig hebben om structureel uit de financiële problemen te komen.

Perspectief beleidsmakers

Beleidsmakers geven aan dat de gemeente continu werkt aan verbeteringen in de aanpak van armoede en schuldhulpverlening. Ze erkennen dat er groepen zijn die moeilijker in beeld komen en werken aan het uitbreiden van vroegsignalering, onder andere door het gebruik van De Voorzieningswijzer, die inwoners sneller inzicht moet geven in beschikbare regelingen. Hoewel de gemeente op veel vlakken maatwerk biedt en relatief veel inwoners bereikt, zien beleidsmakers dat zichtbaarheid en toegankelijkheid nog verder verbeterd kunnen worden. Daarnaast benadrukken zij dat de gemeente zich inzet om inwoners op tijd te helpen, maar dat niet alle financiële problemen volledig kunnen worden opgelost binnen de huidige wettelijke en financiële kaders.

21. In hoeverre worden de gestelde doelen/resultaten behaald?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- Consulenten zien dat de gemeente grotendeels haar doelen behaalt, mede door de kleinschaligheid en samenwerking met maatschappelijke partners.
- Maatwerkregelingen zoals het Maatwerkfonds bieden extra ondersteuning, maar wet- en regelgeving beperken structurele oplossingen.
- Werkende armen en zelfstandig ondernemers blijven moeilijk te bereiken, doordat zij geen direct contact met de gemeente hebben.
- Beleidsmakers monitoren actief de effectiviteit van het beleid en zien een bovengemiddeld bereik van minimaregelingen.
- Uitdagingen blijven bestaan bij het bereiken van ouderen met een klein pensioen en anderstaligen. De Voorzieningswijzer en vroegsignalering moeten dit verbeteren.

Onderbouwing

Perspectief consulenten

Uit de interviews met consulenten blijkt dat de gemeente Hattem grotendeels in staat is om haar doelen op het gebied van armoedebestrijding en schuldhulpverlening te behalen. De kleinschaligheid van de gemeente zorgt ervoor dat inwoners vaak goed in beeld zijn en hulpverleners snel kunnen schakelen. De samenwerking met maatschappelijke partners, zoals Op Koërs en Stichting Leergeld, draagt bij aan een breed bereik en een effectieve uitvoering van regelingen. De beschikbaarheid van maatwerkregelingen, zoals het Maatwerkfonds, biedt extra ondersteuning voor inwoners die niet binnen standaardregelingen vallen, wat bijdraagt aan het behalen van de doelstellingen rondom snelle en flexibele hulpverlening.

Toch zien consulenten ook uitdagingen bij het realiseren van alle doelen. Hoewel de energietoeslag veel inwoners heeft bereikt, blijft het identificeren en ondersteunen van werkende armen en zelfstandig ondernemers een probleem, omdat zij geen direct contact met de gemeente hebben en zich minder snel melden voor ondersteuning. Daarnaast merken uitvoerders dat de strikte kaders van wet- en regelgeving soms belemmerend werken bij het bieden van structurele hulp. Er is behoefte aan meer ruimte voor maatwerk, bijvoorbeeld bij zorgkosten en schuldhulpverlening.

Perspectief beleidsmakers

Uit de interviews met beleidsmakers komt naar voren dat de gemeente actief monitort of de gestelde doelen worden behaald. Er wordt gebruikgemaakt van benchmarks en jaarlijkse evaluaties om het effect van de regelingen te meten. De beleidsmakers geven aan dat de zichtbaarheid en toegankelijkheid van minimaregelingen bovengemiddeld is, mede door korte lijnen met maatschappelijke partners en het gebruik van laagdrempelige

hulpverlening zoals inloopsprekuren bij Op Koërs. Dit wordt bevestigd door een relatief hoog aantal aanvragen voor minimaregelingen.

Toch erkennen beleidsmakers dat er nog werk aan de winkel is. Hoewel veel inwoners worden bereikt, blijft er een groep die moeilijk in beeld komt, zoals ouderen met een klein pensioen, werkende armen en ZZP'ers. De gemeente hoopt deze uitdaging te verkleinen door De Voorzieningenwijzer te implementeren, waarmee inwoners sneller inzicht krijgen in hun rechten en beschikbare regelingen. Daarnaast wordt er gewerkt aan het verbeteren van vroegsignalering, onder andere in samenwerking met woningcorporaties en maatschappelijke organisaties.

7.9.5 Bevindingen resultaten ten opzichte van de andere vier gemeenten en landelijk

22. Hoe verhouden de resultaten zich ten opzichte van landelijke cijfers?
23. Welke verschillen in resultaten zijn er tussen de vijf gemeenten in termen van bereik en effect?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- In de vijf gemeenten blijkt het bereik van minimaregelingen wisselend en vaak lager dan gewenst, met verschillen per regeling en doelgroep, waarbij sommige voorzieningen beter worden benut dan het landelijke gemiddelde en andere juist duidelijk achterblijven.
- In alle vijf de gemeenten sluit de hulp volgens de meerderheid van de gesproken inwoners aan op hun behoeften.
- Gesproken inwoners van Nunspeet en Elburg missen flexibiliteit in de inkomensgrens, in Nunspeet en Putten ontbreekt maatwerk, en in Hattem worden de maatregelen niet als een blijvende oplossing gezien.

Onderbouwing

Exacte cijfers ontbreken voor de gemeenten Elburg. Onderstaand figuur 8 geeft een samenvatting van het bereik van alle vijf de gemeenten. Hieruit is af te leiden dat de gemeente Oldebroek, in vergelijking met de andere gemeenten, een hoger bereik heeft dan het landelijke gemiddeld. Medewerkers in de gemeente Hattem geven aan dat zij een hoog bereik hebben. Voor de gemeenten Nunspeet, Putten en Elburg geven medewerkers aan dat het bereik rond het landelijk gemiddelde of hieronder is.

Er is echter vrijwel geen verschil tussen alle vijf de gemeenten als het aankomt op de aansluiting van de hulp op de behoeften van de gesproken inwoners. Bij elke gemeente geeft de meerderheid van gesproken inwoners aan dat de hulp aansluit op hun behoeften en geen andere ondersteuning nodig hebben. Echter, is er wel wat verschil in de soort ondersteuning die gesproken inwoners nodig hebben: Bij de gemeente Oldebroek geven de gesproken inwoners aan geen andere vormen van ondersteuning nodig te hebben, terwijl bij alle andere 4 de gemeenten hier wel sprake van is. Zowel gemeente Nunspeet als gemeente Elburg missen de gesproken inwoners flexibiliteit in de inkomensgrens. Ook bij zowel gemeente Nunspeet als gemeente Putten ontbreekt er maatwerk volgens gesproken inwoners. Verder vinden meerdere gesproken inwoners bij de gemeente Hattem dat de maatregelen geen blijvende oplossing bieden.

Figuur 8. Bereik en effect van de vijf gemeenten			
Gemeenten	Bereik	Effect	Opmerkingen
Elburg	Exacte cijfers over het bereik ontbreken. Consulents en beleidsmakers geven aan dat specifieke groepen moeilijk bereikbaar zijn.	De meerderheid van de gesproken inwoners geeft aan dat de hulp aansluit op hun behoeften, maar dat de hulp hun problemen niet volledig oplost.	Gesproken inwoners net boven de inkomensgrens missen flexibiliteit in ondersteuning. Ook focust soms de gemeente volgens gesproken inwoners zich te sterk op regels en biedt zij onvoldoende persoonlijke begeleiding.
Hattem	De voornaamste minimaregelingen in Hattem kennen een bereik dat	De meerderheid van de gesproken inwoners geeft aan dat de instrumenten	Een minderheid van de gesproken inwoners ervaart de ondersteuning als voldoende voor structurele

	<p>varieert tussen 17% en 33%. Het bereik van de Energietoeslag lag in 2023 op 133% van de doelgroep. Verschillen tussen bereiken hangen samen met de voorwaarden die per regeling gelden.</p>	<p>aansluiten op hun behoeften en geven aan geen andere vormen van ondersteuning nodig te hebben.</p>	<p>verbetering. De maatregelen verlichten financieel, maar bieden echter geen blijvende oplossing en voorkomen geen toekomstige problemen.</p>
Nunspeet	<p>Het bereik van de collectieve zorgverzekering en de bijdrage voor sport & cultuur ligt boven of op het niveau van het landelijk gemiddelde, terwijl het bereik van kwijtschelding gemeentelijke belastingen en individuele inkomenstoeslag lager dan het landelijk gemiddelde ligt.</p>	<p>De meerderheid van de gesproken inwoners geeft aan dat de ontvangen ondersteuning hen daadwerkelijk heeft geholpen in hun financiële situatie. Zij benoemen expliciet dat de regelingen bijdragen aan het bekostigen van noodzakelijke uitgaven, zoals zorgverzekering, huishoudelijke apparaten en sportactiviteiten.</p>	<p>Inkomensondersteunende maatregelen sluiten niet altijd aan bij de behoeften van alle inwoners. Zo ontdekte meerdere gesproken inwoners pas laat dat zij recht hadden op bepaalde voorzieningen, vaak via informele netwerken in plaats van de gemeente. Of konden zij geen gebruik maken van ondersteuning door een net te hoog inkomen, of ervoeren zij dat de hulp niet aansloot op hun persoonlijke situatie, bijvoorbeeld door taalbarrières of een gebrek aan begeleiding.</p>
Oldebroek	<p>Het bereik van de Individuele Inkomenstoeslag en de Energietoeslag ligt boven het landelijk gemiddelde, terwijl het bereik van de overige regelingen rond het landelijk gemiddelde ligt.</p>	<p>De meerderheid van de gesproken inwoners geeft aan daadwerkelijk geholpen te zijn met de ingezette instrumenten. Ze zorgen niet alleen voor financiële stabiliteit maar versterken ook het emotionele en sociale welzijn.</p>	<p>De gesproken inwoners geven aan geen andere vormen van ondersteuning nodig te hebben. De persoonlijke benadering van de gemeente wordt meerdere keren benadrukt en als waardevol ervaren.</p>
Putten	<p>Exacte cijfers over gebruik zijn aanwezig: Het gebruik van regelingen is 16% (bron: onderzoeksrapport Kwiz 2021) en wordt mogelijk veroorzaakt door een cultuur van zelfoplossing en wantrouwen in de overheid. Het gebruik van de energietoeslag was: 93% in 2021, 91% in 2022 en 63% in 2023. Verder is de exacte potentiële doelgroep onbekend, omdat gemeenten geen inzicht heeft in de inkomens van alle inwoners. De beleidsmedewerker geeft aan dat de doelgroep wordt gehalveerd, doordat de helft</p>	<p>De meerderheid van de gesproken inwoners geeft aan dat de instrumenten aansluiten op hun behoeften en geven aan geen andere vormen van ondersteuning nodig te hebben.</p>	<p>Een minderheid van de gesproken inwoners geeft aan dat zij andere vormen van ondersteuning nodig hebben zoals gepaste huisvesting, meer financiële rust bij een slechte fysieke- en mentale gezondheid, maatwerk bij taal cursus en maatwerk bij Volwassenenfonds Sport & Cultuur.</p>

	<p>boven de inkomensgrens zit en bij nader inzien geen aanspraak maakt op gemeentelijke ondersteuning. CBS-cijfers tonen aan dat 21,5% van de huishoudens die onder het sociaal minimum vallen gebruik maakt van de beschikbare voorzieningen.</p>		
--	--	--	--

24. Wat kunnen de gemeenten van elkaar leren?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- Vroegsignalering kan verbeterd worden door welzijnsorganisaties structureler te betrekken.
- Samenwerking met andere gemeenten kan helpen bij kennisdeling en benutting van specialistische expertise.
- Meer specialisatie binnen het team kan processen efficiënter maken en ondersteuning gericht inzetten.

Perspectief van beleidsmakers

Beleidsmakers zien verbeterkansen in vroegsignalering, vooral door welzijnsorganisaties beter te betrekken bij het signaleren van financiële problemen. Hattem werkt nauw samen met omliggende gemeenten zoals Zwolle en Oldebroek en staat open voor het overnemen van effectieve werkwijzen. Grotere gemeenten hebben vaak meer gespecialiseerde teams, wat bijdraagt aan efficiëntere dienstverlening. Hattem kan onderzoeken hoe dit vertaald kan worden naar de eigen schaalgrootte.

Perspectief van consultants

Consultanten geven aan dat Hattem goed functioneert, maar dat grotere gemeenten profiteren van meer gespecialiseerde medewerkers. Dit maakt schuldhelpverlening en arbeidsintegratie efficiënter. Hattem kan kijken hoe andere gemeenten specialisatie toepassen en of meer samenwerking of training van medewerkers de dienstverlening kan verbeteren.

7.9.6 Bevindingen positionering raad

25. Hoe wordt de raad geïnformeerd over het armoedebeleid/schuldhelpverlening en de uitvoering ervan?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- De raad ontvangt structurele informatie via de P&C-cyclus en incidentele informatiemomenten. De beleidsmakers geven aan dat de raad goed op hoogte is van lopende werkzaamheden.
- Kwartaalrapportages bieden inzicht in de voortgang en effectiviteit van de uitvoering.
- De kaderstellende en controlerende rol wordt adequaat ingevuld, mede door een inhoudelijke focus op impact voor inwoners.

Onderbouwing

Perspectief van beleidsmakers

Beleidsmakers geven aan dat de gemeenteraad wordt geïnformeerd via de reguliere stukken zoals de begroting, jaarrekening, voorjaarsnota en najaarsnota. Daarnaast wordt er incidenteel een informatiemoment georganiseerd over het sociaal domein.

De raad ontvangt periodieke updates via de P&C-cyclus (planning en control), waarin kwartaalrapportages inzicht geven in de voortgang van het beleid en de effectiviteit van de maatregelen. De beleidsmakers noemen de aanvragen van de vangnetuitkering en de presentatie over de stand van zaken van de Participatiewet als voorbeelden waarbij de raad goed op de hoogte is van de lopende werkzaamheden. Verder benadrukken beleidsmakers dat de informatievoorziening zowel kwantitatieve als kwalitatieve gegevens bevat, waardoor niet alleen cijfers maar ook de maatschappelijke impact wordt meegenomen.

26. Kan de raad met de geboden informatie zijn kaderstellende en controlerende rol adequaat vervullen?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- De raad ontvangt structurele en gedetailleerde informatie via de P&C-cyclus en kwartaalrapportages.
- De betrokkenheid bij beleidsbeslissingen is hoog.
- De combinatie van cijfermatige en inhoudelijke rapportages stelt de raad in staat een onderbouwde kaderstellende en controlerende rol te vervullen.

- Beleidsmakers zien geen grote knelpunten in de informatievoorziening, maar blijven alert op optimalisatiemogelijkheden.
- Voor specifieke onderdelen, zoals het bereik en effect van individuele minimaregelingen, wordt geen standaardgedetailleerde informatie aangeleverd, waardoor het zicht op deze onderdelen beperkt blijft.

Onderbouwing

Perspectief van beleidsmakers

Beleidsmakers geven aan dat de raad voldoende informatie ontvangt om zijn kaderstellende en controlerende rol adequaat te vervullen. De raad wordt betrokken bij de opstelling van de startnotitie en ontvangt structurele updates via de P&C-cyclus, waarin kwartaalrapportages inzicht bieden in de voortgang van het beleid.

Volgens beleidsmakers is de betrokkenheid van de raad hoog en wordt informatie over het armoede- en schuldenbeleid zowel kwantitatief als kwalitatief aangeleverd. Hierdoor krijgt de raad inzicht in de bredere maatschappelijke impact van het beleid en kan hij waar nodig bijsturen op hoofdlijnen. Voor specifieke onderdelen, zoals het bereik en effect van individuele minimaregelingen, wordt echter geen gedetailleerde informatie standaard aangeleverd, waardoor het zicht op deze onderdelen beperkt blijft. Beleidsmakers geven aan dat zij hierin meer willen leren van andere gemeenten.

7.9.7 Toetsing normenkader

- Voor de toetsing aan de norm werken we met de volgende termen in volgorde van niet voldoen tot voldoen:
- Voldoet niet: dit betekent dat op geen enkele wijze (0%) wordt voldaan aan de norm.
- Voldoet beperkt: dit betekent dat voor een klein deel ($\leq 50\%$) wordt voldaan aan de norm
- Voldoet merendeels: dit betekent dat voor een groter deel ($> 50\%$, $< 75\%$) wel dan niet wordt voldaan aan de norm.
- Voldoet grotendeels: dit betekent dat voor een zeer groot gedeelte ($> 75\%$) wordt voldaan aan de norm.
- Voldoet: dit betekent dat volledig (100%) wordt voldaan aan de norm.

Normen	Toetsing
De gemeenten hebben de volledige doelgroep in beeld.	Voldoet beperkt - Bijstandsgerechtigden worden goed bereikt, maar werkende armen en zelfstandig ondernemers blijven moeilijk in beeld, ondanks inspanningen via De Voorzieningswijzer en huisbezoeken.
Doelen zijn concreet en resultaatgericht geformuleerd en bevatten indicatoren en streefwaarden.	Voldoet merendeels - De doelen zijn helder en gericht op armoedebestrijding, participatie en samenwerking, maar er is beperkte onderbouwing met concrete streefwaarden.
Sprake is van een analyse van de opgave rondom armoede en een daarop gebaseerde beleidsambitie.	Voldoet grotendeels - De gemeente monitort doelgroepen via benchmarks en CBS-cijfers, maar er blijft een uitdaging bij het structureel in beeld brengen van nieuwe groepen.
De gemeente betreft inwoners bij het opstellen van het beleid (doelen).	Voldoet beperkt - Ervaringsdeskundigen worden vaker betrokken en de adviesraad denkt mee over beleid, maar structurele inspraak en directe participatie van inwoners blijven beperkt.
De gemeente betreft inwoners bij de inrichting van de uitvoering van maatregelen en de armoedeaanpak.	Voldoet beperkt - Inwoners hebben beperkte invloed op de uitvoering, al groeit de betrokkenheid via gesprekken en terugkoppeling.
De gemeente vraagt periodiek aan de doelgroepen van het beleid wat goed gaat en wat beter kan in de uitvoering.	Voldoet merendeels - Evaluaties vinden plaats via gesprekken met inwoners en maatschappelijke

	partners, maar systematische terugkoppeling ontbreekt.
Inwoners die gebruik maken van inkomensondersteunende maatregelen en schuldhulpverlening geven aan dat zij hierdoor beter kunnen rondkomen.	Voldoet merendeels - Inwoners ervaren ondersteuning als nuttig, maar benoemen dat het vooral tijdelijke verlichting biedt en geen structurele oplossing is.
De gemeente monitort het doelbereik.	Voldoet grotendeels - Monitoring gebeurt via benchmarks, evaluaties en CBS-cijfers, maar er is ruimte voor verbeterde zichtbaarheid van bepaalde doelgroepen.
De beoogde doelen en resultaten worden gerealiseerd.	Voldoet merendeels - Veel doelen worden behaald, maar structurele verbeteringen blijven nodig, vooral in bereik en effectiviteit van ondersteuning.
De raad wordt minimaal jaarlijks geïnformeerd over het bereik en het effect van het armoedebeleid en schuldhulpverlening.	Voldoet - De raad ontvangt structureel informatie via kwartaalrapportages, de P&C-cyclus en startnotities.
De raad kan met de geboden informatie over het bereik en het effect van het armoedebeleid en schuldhulpverlening de controlerende en kaderstellende rol vervullen.	Voldoet merendeels - De raad ontvangt via reguliere P&C-cyclus documenten informatie over het sociaal domein. Verder ontvangt de raad van beleidsmakers inzicht in impact van de regelingen (kwantitatief en kwalitatief). Specifieke gegevens over het bereik en effect van het armoedebeleid en schuldhulpverlening zijn beperkt.

Bijlage

Bijlage 1: Overzicht van ingezette regelingen per gemeente

Tabel 11. Ingezette ondersteuning per gemeente					
Regeling	Elburg	Hattem	Nunspeet	Oldebroek	Putten
Bijzondere bijstand	<ul style="list-style-type: none"> Bijdrage voor bijzondere en noodzakelijke kosten Inkomen < bijstandsnorm 	<ul style="list-style-type: none"> Noodzakelijke, eenmalige uitgaven, zoals bewindvoering of rechtsbijstand. Ook voor medische kosten. Inkomen: tot 120% van de bijstandsnorm Leeftijd: ouder dan 18 jaar O.a. voor medische kosten 	<ul style="list-style-type: none"> Bijdrage voor bijzondere en noodzakelijke kosten Inwoners met onvoldoende draagkracht om bijzondere noodzakelijke kosten zelf te betalen. Afhankelijk van de situatie kunnen ook inwoners met een inkomen boven 120% van de bijstandsnorm in aanmerking komen. 	<ul style="list-style-type: none"> Bijdrage voor bijzondere en noodzakelijke kosten Inkomen: tot 120% van de bijstandsnorm 	<ul style="list-style-type: none"> Bijdrage voor bijzondere en noodzakelijke kosten De inwoner kan de kosten niet betalen van zijn of haar inkomen of spaargeld en er is geen andere regeling die de kosten kan vergoeden
Individuele inkomenstoeslag	<ul style="list-style-type: none"> Toeslag naast laag inkomen Inkomen was afgelopen 3 jaar op bijstandsniveau 	<ul style="list-style-type: none"> Onverwachte uitgaven, zoals vervanging van een kapotte wasmachine Inkomen: tot 120% van de bijstandsnorm Leeftijd: ouder dan 21 jaar. De aanvrager heeft: geen perspectief op inkomensverbetering; al het mogelijke gedaan om een hoger inkomen te krijgen; afgelopen jaar niet eerder inkomenstoeslag ontvangen (tussen twee 	<ul style="list-style-type: none"> Toeslag naast laag inkomen Inkomen was afgelopen 3 maanden lager dan 120% en geen zicht op hoger inkomen 	<ul style="list-style-type: none"> Toeslag naast laag inkomen Inkomen was afgelopen 3 jaar lager dan 120% en geen zicht op hoger inkomen 	<ul style="list-style-type: none"> Toeslag naast laag inkomen Inkomen was afgelopen 3 jaar lager dan 110% en weinig vermogen

		toekenningen moet minimaal één jaar zitten)			
Woonkostentoeslag	<ul style="list-style-type: none"> Tijdelijke bijdrage bij inkomensdaling 	<ul style="list-style-type: none"> Tijdelijke bijdrage bij inkomensdaling Gaat via Bijzondere Bijstand 	<ul style="list-style-type: none"> Tijdelijke bijdrage bij inkomensdaling Gaat via Bijzondere Bijstand 	<ul style="list-style-type: none"> Tijdelijke bijdrage bij inkomensdaling Vertrekken woonkostentoeslag gaat via Bijzondere Bijstand 	X
Incidentele vergoeding	X	X	X	X	<ul style="list-style-type: none"> Eenmalige bijdrage tot €350 voor maatschappelijke activiteiten Inkomen is < 130% dan de voor inwoner geldende bijstandsnorm
Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	<ul style="list-style-type: none"> Kwijtschelding gemeentelijke belastingen Toekenning wordt bepaald op basis van kostendelers-norm 	<ul style="list-style-type: none"> Kwijtschelding gemeentelijke belastingen Op of rond bijstands- of AOW niveau. Er wordt rekening gehouden met kostendelers 	<ul style="list-style-type: none"> Bijdrage gemeentelijke belastingen Inwoner heeft een inkomen dat afgelopen 3 maanden lager was dan 120% van de bijstandsnorm 	<ul style="list-style-type: none"> Kwijtschelding gemeentelijke belastingen Toekenning wordt bepaald op basis van kostendelers-norm 	<ul style="list-style-type: none"> Kwijtschelding gemeentelijke belastingen De inwoner krijgt geen kwijtschelding als er voldoende betalingscapaciteit en/of vermogen is. Onder vermogen verstaat de gemeente onder andere: <ul style="list-style-type: none"> De overwaarde van een eigen woning. Banksaldi. Eén voertuig met een waarde van meer van € 3.350,00. Tenzij deze echt onmisbaar is in verband met

					<ul style="list-style-type: none"> o beroep of invaliditeit. o 2 voertuigen of meer. o Een caravan, camper, boot, motor, waardevolle inboedel, verzamelingen of (kunst)collecties. o Een stuk grond en/of een tweede woning. o Effecten, spaarbrieven, levensverzekeringen
Energiecontract via de gemeente (via partner)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Advies op maat voor het besparen op energiekosten ▪ Geen specifieke doelgroep beschreven 	BS&F via www.gezondverzekerd.nl/hatt-em	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Inwoners kunnen hiervan gebruik maken via www.gezondverzekerd.nl 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Advies op maat voor het besparen op uw energiekosten ▪ Geen specifieke doelgroep beschreven 	X
Witgoedregeling of omruilregeling	X	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Via Jouwbespaarhulp, één stuk verouderd witgoed per adres vervangen voor een duurzaam apparaat. ▪ Inkomen tot 130% 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vervangen van oude en kapotte apparaten door nieuwe, duurzame witgoedapparaten voor inwoners die het niet kunnen betalen ▪ Inkomen is < 130% dan de voor inwoner geldende bijstandsnorm 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Er kan één verouderd of kapot witgoedapparaat worden omgeruild voor een nieuw energiezuinig apparaat ▪ Inkomen was afgelopen 3 maanden lager dan 150% 	X
Studietoeslag	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Een toeslag tijdens studie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Een toeslag tijdens studie De aanvrager:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Een toeslag tijdens studie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Een toeslag tijdens studie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Een toeslag tijdens studie

	<ul style="list-style-type: none"> Scholieren of studenten met een medische beperking waardoor inwoner niet kan werken naast studie 	<ul style="list-style-type: none"> Ontvangt studiefinanciering of tegemoetkoming scholieren; Ontvangt geen Wajonguitkering; Kan niet door een structurele medische beperking werken naast studie (onafhankelijke medische advies mogelijk vereist voor beoordeling) 	<ul style="list-style-type: none"> Scholieren of studenten met een medische beperking waardoor inwoner niet kan werken naast studie 	<ul style="list-style-type: none"> 15 jaar of ouder met een medische beperking waardoor inwoner niet kan werken naast studie 	<ul style="list-style-type: none"> 15 jaar of ouder met een medische beperking waardoor inwoner niet kan werken naast studie
Activiteitenbijdrage	<ul style="list-style-type: none"> Elburg heeft een activiteitenbijdrage. Dit is het Kind- en volwassenenpakket. 	<ul style="list-style-type: none"> Activiteiten, zoals sport, bibliotheek of internet Inkomen: tot 120% van de bijstandsnorm Leeftijd: ouder dan 18 jaar Het is daarnaast mogelijk om voor kinderen die opgroeien in minimagezinnen ondersteuning aan te vragen. 	<ul style="list-style-type: none"> Dit is gelijk aan Bijdrage Sport en Cultuur Inkomen: tot 120% van de bijstandsnormen was afgelopen 3 maanden lager dan 120%. 	<ul style="list-style-type: none"> Bijdrage om activiteiten te ondernemen Inkomen is < dan 120% dan de geldende bijstandsnorm 	X
Collectieve zorgverzekering	<ul style="list-style-type: none"> Collectieve zorgverzekering Inkomen is < dan 120% dan de geldende bijstandsnorm 	<ul style="list-style-type: none"> Collectieve zorgverzekering Inkomen is < dan 120% dan de geldende bijstandsnorm 	<ul style="list-style-type: none"> Collectieve zorgverzekering Inkomen is < dan 120% dan de geldende bijstandsnorm 	<ul style="list-style-type: none"> Collectieve zorgverzekering Inkomen is < dan 120% dan de geldende bijstandsnorm 	X
Compensatie eigen risico	<ul style="list-style-type: none"> Een financiële tegemoetkoming voor eigen risico Inwoners met een laag inkomen 	X	<ul style="list-style-type: none"> Een financiële tegemoetkoming voor eigen risico Vanaf 1 januari 2026 	<ul style="list-style-type: none"> Een financiële tegemoetkoming voor eigen risico Inkomen is < dan 120% dan de geldende bijstandsnorm 	X

Tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten	X	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tegemoetkoming zorgkosten ▪ Inkomen: tot 130% van de bijstandsnorm ▪ Leeftijd: ouder dan 18 jaar ▪ Chronisch ziek of gehandicapt; ▪ Maakt geen gebruik van de collectieve ziektekostenverzekering; ▪ Verplichte eigen risico voor de zorgverzekering helemaal gebruikt 	X	X	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Een financiële tegemoetkoming voor hoge zorgkosten
Leefgeld Oekraïners	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Inwoners uit Oekraïne hebben in bepaalde omstandigheden recht op leefgeld vanuit de gemeente 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Inwoners uit Oekraïne hebben in bepaalde omstandigheden recht op leefgeld vanuit de gemeente 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Inwoners uit Oekraïne hebben in bepaalde omstandigheden recht op leefgeld vanuit de gemeente 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Inwoners uit Oekraïne hebben in bepaalde omstandigheden recht op leefgeld vanuit de gemeente 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Inwoners uit Oekraïne hebben in bepaalde omstandigheden recht op leefgeld vanuit de gemeente
Sociaal Medische Indicatie (SMI)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wanneer kinderopvang noodzakelijk is vanwege lichamelijke, psychische of sociale problemen en er geen recht is op kinderopvang-toeslag via de belastingdienst, kan een gemeentelijke vergoeding worden aangevraagd op basis van een SMI ▪ Voor kinderen tussen de 0 en 13 jaar 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wanneer kinderopvang noodzakelijk is vanwege lichamelijke, psychische of sociale problemen en er geen recht is op kinderopvang-toeslag via de belastingdienst, kan een gemeentelijke vergoeding worden aangevraagd op basis van een SMI 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wanneer kinderopvang noodzakelijk is vanwege lichamelijke, psychische of sociale problemen en er geen recht is op kinderopvang-toeslag via de belastingdienst, kan een gemeentelijke vergoeding worden aangevraagd op basis van een SMI 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wanneer kinderopvang noodzakelijk is vanwege lichamelijke, psychische of sociale problemen en er geen recht is op kinderopvang-toeslag via de belastingdienst, kan een gemeentelijke vergoeding worden aangevraagd op basis van een SMI. ▪ Voor kinderen tussen de 0 en 13 jaar 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wanneer kinderopvang noodzakelijk is vanwege lichamelijke, psychische of sociale problemen en u geen recht heeft op kinderopvangtoeslag via de Belastingdienst of UWV, kan in Putten via een Sociaal-Medische Indicatie (SMI) een gemeentelijke vergoeding worden aangevraagd. ▪ Voor kinderen tussen de 0 en 12 jaar.

			<ul style="list-style-type: none"> Voor kinderen tussen de 0 en 13 jaar 		
Tegemoetkoming kinderopvang	<ul style="list-style-type: none"> Extra kinderopvang-toeslag via de gemeente aanvragen, bovenop de toeslag van de belastingdienst Alleenstaande ouders op bijstandsniveau 	<ul style="list-style-type: none"> Ouders die een uitkering ontvangen en kinderopvang nodig hebben tijdens werk-, inburgerings-trajecten of onderwijs Ontvangt bijstandsuitkering; Maakt gebruik van een re-integratietraject of jonger dan 18; Volgt een opleiding of staat ingeschreven bij een school of onderwijsinstelling 	<ul style="list-style-type: none"> Ouders die een uitkering ontvangen en kinderopvang nodig hebben tijdens werk- of inburgerings-trajecten Ontvangt bijstandsuitkering; Maakt gebruik van een re-integratietraject of jonger dan 18; Volgt een opleiding of staat ingeschreven bij een school of onderwijsinstelling 	<ul style="list-style-type: none"> Ouders die een uitkering ontvangen en kinderopvang nodig hebben tijdens werk- of inburgerings-trajecten 	X
Leermiddelen middelbare school	Leermiddelen (schoolspullen) kunnen uit het Kindpakket betaald worden	X	<ul style="list-style-type: none"> Een extra vergoeding vanuit de activiteitenbijdrage voor kinderen die van de basisschool naar de middelbare school gaan Vanaf 1 januari 2026 	<ul style="list-style-type: none"> Een extra vergoeding vanuit de activiteitenbijdrage voor kinderen die van de basisschool naar de middelbare school gaan 	<ul style="list-style-type: none"> Een vergoeding voor kinderen die leermiddelen nodig hebben die verplicht worden door de middelbare school
Jongeren in beeld	<ul style="list-style-type: none"> Inwoners tussen 18 en 27 jaar zonder werk of opleiding, maar die graag iets willen doen, kunnen hulp krijgen van de gemeente. Zelfs als 	X	<ul style="list-style-type: none"> Inwoners tussen 18 en 27 jaar zonder werk of opleiding, maar die graag iets willen doen, kunnen hulp krijgen van de 	X	<ul style="list-style-type: none"> Inwoners tussen 18 en 27 jaar zonder werk of opleiding, maar die graag iets willen doen, kunnen hulp krijgen van de gemeente. Zelfs als werk of school op dit

	werk of school op dit moment nog te veel gevraagd is, biedt de gemeente ondersteuning om verder te komen		gemeente. Zelfs als werk of school op dit moment nog te veel gevraagd is, biedt de gemeente ondersteuning om verder te komen		moment nog te veel gevraagd is, biedt de gemeente ondersteuning om verder te komen
Mantelzorgcompliment* *Deze regeling raakt zijdelings aan het armoede- en schuldenbeleid, maar is niet direct gericht op het verminderen van armoede- en schuldenproblematiek. Verschillende gemeenten hebben (ambtelijk) gevraagd deze regeling wel toe te voegen in het overzicht.	<ul style="list-style-type: none"> Stichting WIEL deelt jaarlijks, namens de gemeente, een mantelzorgwaardering uit aan geregistreerde mantelzorgers 	<ul style="list-style-type: none"> Mantelzorgers krijgen €100 waardering Voorwaarde: minimaal 3 maanden, minimaal 8 uur per week zorg. Zorgvrager woont in Hattem 	<ul style="list-style-type: none"> Mantelzorgers krijgen €100 waardering Voorwaarde: minimaal 3 maanden, minimaal 8 uur per week zorg. Zorgvrager woont in Hattem 	<ul style="list-style-type: none"> Mantelzorgers ontvangen een attentie rond de Dag van de Mantelzorg 	<ul style="list-style-type: none"> Mantelzorgers krijgen €100 waardering Voorwaarde: Minimaal 3 maanden en minimaal 8 uur per week onbetaald hulp heeft geboden Kan vanaf begin september t/m eind oktober bij Putten voor Elkaar worden aangevraagd. Ook kan iemand ook zijn/haar eigen mantelzorger opgeven en is er een speciale waardering voor jonge mantelzorgers (leeftijd 6 t/m 17 jaar).
Jouw Bespaarhulp		<ul style="list-style-type: none"> Gratis hulp bij energiebesparing (folie, tochtstrippen, ledlampen). Soms vervanging oude apparaten. Voor inkomens tot 130% bijstandsnorm. 			<ul style="list-style-type: none"> In gemeente Putten heet dit "energiecoach/isoleren op maat" De energiecoach gaat gratis als getrainde vrijwilliger met de inwoner in gesprek. De energiecoach kan de inwoner adviseren over veel verschillende onderwerpen, zoals hoe een inwoner de energierekening kan

					<p>verlagen, welke lokale en landelijke subsidies interessant zijn, hoe de inwoner beter kan isoleren etc.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ De adviseur bekijkt het huis van de inwoner en stelt een rapport op. In dit rapport staan maatregelen die het huis van de inwoner beter isoleren. ▪ Samen met de adviseur maakt de inwoner een plan welke maatregelen er uitgevoerd gaan worden. ▪ De gemeente helpt de inwoner bij de uitvoering hiervan. ▪ Voor inkomens tot 130% bijstandsnorm.
Menstruatie uitgiftepunt	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gratis menstruatieproducten voor vrouwen/meisjes met laag inkomen. ▪ Toegang is anoniem en laagdrempelig. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gratis menstruatieproducten voor vrouwen/meisjes met laag inkomen. ▪ Toegang is anoniem en laagdrempelig. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gratis menstruatieproducten voor vrouwen/meisjes met laag inkomen. ▪ Toegang is anoniem en laagdrempelig. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gratis menstruatieproducten op verschillende locaties in de gemeente Oldebroek (o.a. dorpshuizen, gemeentehuis, middelbare school) 	
Partners					
Voedselbank	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1x per week een gratis voedselpakket ▪ Inwoners met onvoldoende inkomen om eten te kopen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Inwoners uit Hattem kunnen gebruik maken van de voedselbank in Zwolle 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stichting Voedselhulp (niet aan voedselbank gelieerd) ▪ 1x per week een gratis voedselpakket 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1x per week een gratis voedselpakket ▪ Inwoners met onvoldoende inkomen om eten te kopen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1x per week een gratis voedselpakket ▪ Inwoners met onvoldoende inkomen om eten te kopen

			<ul style="list-style-type: none"> Inwoners met onvoldoende inkomen om eten te kopen 		
Hulpfonds (Maatwerkfonds in Hattem)	X	<ul style="list-style-type: none"> Flexibele hulp bij bijzondere situaties waar andere regelingen niet voldoen. Geen vaste inkomensgrens; beoordeling per geval. 	<ul style="list-style-type: none"> Inwoners die ondersteuning nodig hebben om bepaalde kosten te betalen Iedere inwoner die niet of moeilijk kan rondkomen. Geen harde inkomensgrens. 	X	X
Volwassenenfonds Sport & Cultuur	<ul style="list-style-type: none"> Elburg heeft geen deelname aan het Volwassenensport cultuurfonds maar heeft het Volwassenenpakket. 	X	<ul style="list-style-type: none"> Volwassenen kunnen lid worden van een sport- of cultuuraanbieder Volwassenen van 18 jaar en ouder met een laag inkomen. Geen harde inkomensgrens. Bijvoorbeeld inwoners met een uitkering, in de schuldsanering zitten of een inkomen onder 120% van sociaal minimum hebben 	<ul style="list-style-type: none"> Volwassenen kunnen lid worden van een sport- of cultuuraanbieder Volwassenen van 18 jaar en ouder met een laag inkomen. Bijvoorbeeld inwoners met een uitkering, in de schuldsanering zitten of een inkomen onder 120% van sociaal minimum hebben 	<ul style="list-style-type: none"> Volwassenen kunnen lid worden van een sport- of cultuuraanbieder Volwassenen van 18 jaar en ouder met een laag inkomen. Bijvoorbeeld inwoners met een uitkering, in de schuldsanering zitten of een inkomen onder 130% van sociaal minimum hebben
Jeugdfonds Sport & Cultuur	<ul style="list-style-type: none"> Elburg heeft geen deelname aan het Jeugdsport cultuurfonds maar heeft het Kindpakket 	X	<ul style="list-style-type: none"> Kinderen kunnen lid worden van een sport- of cultuuraanbieder 	<ul style="list-style-type: none"> Kinderen kunnen lid worden van een sport- of cultuuraanbieder 	<ul style="list-style-type: none"> Kinderen kunnen lid worden van een sport- of cultuuraanbieder

			<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kinderen in de leeftijd van 0 tot en met 17 jaar met ouders met een laag inkomen. Geen harde inkomensgrens. Bijvoorbeeld gezinnen met een uitkering, in de schuldsanering zitten of een inkomen onder 120% van sociaal minimum hebben 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kinderen in de leeftijd van 0 tot en met 17 jaar met ouders met een laag inkomen. Bijvoorbeeld gezinnen met een uitkering, in de schuldsanering zitten of een inkomen onder 120% van sociaal minimum hebben 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kinderen in de leeftijd van 0 tot en met 17 jaar met ouders met een laag inkomen. Bijvoorbeeld gezinnen met een uitkering, in de schuldsanering zitten of een inkomen onder 130% van sociaal minimum hebben
Sam& voor alle kinderen ⁷	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dit is een informerende en doorverwijzende website van de organisaties Stichting Leergeld, Stichting Jarige Job, Jeugdfonds Sport & Cultuur, Nationaal Fonds Kinderhulp en Jeugd Educatie Fonds voor alle aanwezige inkomensvoorziening en voor kinderen uit gezinnen met een laag inkomen ▪ Aanvrager ontvangt geen geld: voorzieningen worden door partners geregeld; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dit is een informerende en doorverwijzende website van de organisaties Stichting Leergeld, Stichting Jarige Job, Jeugdfonds Sport & Cultuur, Nationaal Fonds Kinderhulp en Jeugd Educatie Fonds voor alle aanwezige inkomensvoorzieningen voor kinderen uit gezinnen met een laag inkomen ▪ Aanvrager ontvangt geen geld: voorzieningen worden door partners geregeld; club/lesgever/leverancier worden rechtstreeks betaald. 	X	X	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dit is een informerende en doorverwijzende website van de organisaties Stichting Leergeld, Stichting Jarige Job, Jeugdfonds Sport & Cultuur, Nationaal Fonds Kinderhulp en Jeugd Educatie Fonds voor alle aanwezige inkomensvoorzieningen voor kinderen uit gezinnen met een laag inkomen ▪ Aanvrager ontvangt geen geld: voorzieningen worden door partners geregeld; club/lesgever/leverancier

⁷ Samenwerking tussen organisaties die regelingen aanbieden.

	<p>club/lesgever/leverancier worden rechtstreeks betaald.</p> <ul style="list-style-type: none"> Leeftijd: voor kinderen en jongeren van 0 tot 21 jaar. Inkomsten: Ouders met een uitkering (bijstand, WIA, WW); Werkende ouders met een laag inkomen; Ondernemers/ZZP'ers met weinig werk of inkomen; Ouders met schulden 	<ul style="list-style-type: none"> Leeftijd: voor kinderen en jongeren van 0 tot 21 jaar. Inkomsten: Ouders met een uitkering (bijstand, WIA, WW); Werkende ouders met een laag inkomen; Ondernemers/ZZP'ers met weinig werk of inkomen; Ouders met schulden 			<p>er worden rechtstreeks betaald.</p> <ul style="list-style-type: none"> Leeftijd: voor kinderen en jongeren van 0 tot 21 jaar. Inkomsten: Ouders met een uitkering (bijstand, WIA, WW); Werkende ouders met een laag inkomen; Ondernemers/ZZP'ers met weinig werk of inkomen; Ouders met schulden
Vakantiebank	X	X	X	X	<ul style="list-style-type: none"> Wanneer een inwoner geen uitzicht heeft op vakantie en de afgelopen drie jaar niet op vakantie is geweest Gezinnen met een laag inkomen met een geldige aansprakelijkheidsverzekering voor particulieren (AVP)
Stichting Leergeld					
Leermiddelen basisschool	X	X	X	X	<ul style="list-style-type: none"> Een vergoeding voor kinderen die leermiddelen nodig hebben die verplicht worden door de basisschool Voor kinderen uit gezinnen met een laag inkomen. Voor

					<p>inwoners uit de gemeente Putten aanvraag via Stichting Leergeld Randmeren geldt een hogere grens, 130% van het bijstandsniveau. De bedragen hier zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Alleenstaande ouder: Maximaal € 1.616 per maand o Twee ouder gezin: Maximaal € 2.308 per maand o Vanuit de stichting wordt gekeken naar het daadwerkelijk te besteden inkomen. Dus als de inwoner meer verdient, maar hoge woonlasten of schulden hebt, kan het zijn dat de inwoner toch in aanmerking komt voor een bijdrage.
Laptopregeling voor kinderen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Via het kindpakket kunnen ouders met een laag inkomen deze kosten declareren. Dit kan eens per 5 jaar na overleg met de gemeente. ▪ Het kindpakket is € 300 per kind per jaar voor kinderen van 0-3 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Laptopregeling voor kinderen ▪ Aanvraagformulier via gemeente ▪ Uitsluitend voor kinderen vanaf 12 jaar ▪ Refurbished laptop. Indien een laptop of tablet via school moet worden aangeschaft, kan een deel door Leergeld 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vanaf 1 januari 2026. Regels worden nog uitgewerkt. ▪ Ook wordt vanaf 1 januari 2026 een fietsregeling geïntroduceerd. Regels worden nog uitgewerkt. 	X	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Een vergoeding voor kinderen die leermiddelen nodig hebben die verplicht worden door de basisschool ▪ Voor kinderen uit gezinnen met een laag inkomen. Voor inwoners uit de gemeente Putten

	jaar. Het kindpakket is € 700 per kind per jaar voor kinderen van 4-17 jaar bij een inkomen tot 120% van de bijstandsnorm of € 350 per jaar bij een inkomen tussen de 120% en 130% van de bijstandsnorm.	en een deel door de school worden betaald.			aanvraag via Stichting Leergeld Randmeren geldt een hogere grens, 130% van het bijstandsniveau. De bedragen hier zijn: <ul style="list-style-type: none"> o Alleenstaande ouder: Maximaal € 1.616 per maand o Twee ouder gezin: Maximaal € 2.308 per maand <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vanuit de stichting wordt gekeken naar het daadwerkelijk te besteden inkomen. Dus als de inwoner meer verdient, maar hoge woonlasten of schulden hebt, kan het zijn dat de inwoner toch in aanmerking komt voor een bijdrage.
Participatie					
Re-integratie/hulp bij werk	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Iedereen wordt geholpen bij het vinden van werk. Dit heet hulp bij uw re-integratie of hulp bij participatie ▪ Inwoners die opzoek zijn naar werk 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Inwoners in de gemeente helpen bij het vinden van een betaalde baan 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Inwoners in de gemeente helpen bij het vinden van een betaalde baan 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Iedereen wordt geholpen bij het vinden van werk. Dit heet hulp bij uw re-integratie of hulp bij participatie ▪ Inwoners die opzoek zijn naar werk 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Inwoners in de gemeente helpen bij het vinden van een betaalde baan
Groei Vooruit (loopbaanhulp)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gratis loopbaanondersteuning voor inwoners in de regio Zwolle 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gratis loopbaanondersteuning voor inwoners in de regio Zwolle ▪ Geen specifieke doelgroep beschreven 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gratis loopbaanondersteuning voor inwoners in de regio Zwolle 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gratis loopbaanondersteuning voor inwoners in de regio Zwolle 	X

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Geen specifieke doelgroep beschreven 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Geen specifieke doelgroep beschreven 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Geen specifieke doelgroep beschreven 	
Beschut werk	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mogelijkheid tot beschut werk ▪ Inwoner met een lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mogelijkheid tot beschut werk 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mogelijkheid tot beschut werk of werk via indicatie banenafpraak. ▪ Inwoner met een lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mogelijkheid tot beschut werk ▪ Inwoner met een lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mogelijkheid tot beschut werk ▪ Inwoner met een lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking
Hulp bij schulden					
Schuldhelpverlening	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uitgevoerd door partners ▪ Inwoners die het financiële overzicht kwijt zijn 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aanvrager dient contact op te nemen met Op KOËRS. ▪ Dit is een laagdrempelige organisatie die inwoners bijstaat bij financiële vraagstukken. Wanneer zij niet kunnen helpen, wordt de aanvrager doorverwezen naar de Gemeente Zwolle, die verantwoordelijk is voor schuldhelpverlening. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Schuldhelpverlening (Via Financieel Trefpunt en Stimenz) ▪ Budgetcoaching is aanwezig 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Inwoners die het financiële overzicht kwijt zijn (via partners) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Schuldhelpverlening (sinds 2024 Verder Groep, voorheen PLANgroep) ▪ Verder Groep kijkt samen met de inwoner naar o.a.: <ul style="list-style-type: none"> ○ De voorliggende voorzieningen. ○ Het inkomen. ○ De toeslagen waar de inwoner recht op heeft. ○ De beslagvrije voet (bij beslaglegging van salaris, uitkering of toeslagen). ○ Inkomensbeheer (budgetbeheer of een andere vorm van financieel begeleiding).
Hulp bij schulden	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uitgevoerd door gemeente in 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Via gemeente Zwolle 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hulp en advies voor inwoners die 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uitgevoerd door gemeente in 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Traject Financiën en Schuldhelp: Inwoners

	<p>samenwerking met gemeente Oldebroek</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hulp en advies voor inwoners die schulden willen voorkomen of oplossen ▪ De gemeente Elburg biedt schuldhulp via het Financieel Trefpunt, met samenwerking van organisaties zoals Schuldhulpmaatje, Humanitas, en Stimenz. 	<p>De Nederlandse Schuldhulproute (NSR) richt zich op inwoners met (dreigende) schulden of betalingsachterstanden. De route biedt laagdrempelige hulp, bijvoorbeeld via Geldfit of doorverwijzing naar gemeentelijke ondersteuning.</p>	<p>schulden willen voorkomen of oplossen</p>	<p>samenwerking met gemeente Elburg</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hulp en advies voor inwoners die schulden willen voorkomen of oplossen ▪ Schuldhulpverlening omvat het Financieel Spreekuur, thuisadministratiehulp en schuldhulp voor ondernemers 	<p>met schulden die doorverwezen zijn naar Stimenz door de gemeente</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ De gemeente ondersteunt inwoners die moeite hebben om aan hun financiële verplichtingen te voldoen en/of schulden hebben. Dit kan door middel van schulddienstverlening. De dienstverlening richt zich op drie gebieden: <ul style="list-style-type: none"> ○ Schuldbemiddeling (bijvoorbeeld het aanpassen van betalingstermijnen) ○ Schuldsanering. ○ Budgettering (hier leert u om te gaan met uw geld). ○ Het eerste gesprek hierover heeft de inwoner met een consultant van de afdeling Samenleving of met een medewerker van Putten voor Elkaar (Stimenz). ○ Wanneer duidelijk is dat er sprake is van een problematische
--	--	---	--	---	--

					<p>schuldensituatie wordt de inwoner aangemeld bij PLANGroep. Zij voeren de schulddienstverlening uit. Met PLANgroep wordt een Plan van Aanpak opgesteld hoe de inwoner schulden kan aanpakken. PLANgroep heet sinds 2024 Verder Groep.</p>
Vroegsignalering schulden	<ul style="list-style-type: none"> Stimenz voert vroegsignalering uit in Elburg. Inwoners met een betalingsachterstand op vaste lasten. 	<ul style="list-style-type: none"> Door vroegsignalering zo vroeg mogelijk inwoners met geldproblemen in beeld krijgen Inwoners die hun vaste lasten niet betalen 	<ul style="list-style-type: none"> Door vroegsignalering zo vroeg mogelijk inwoners met geldproblemen in beeld krijgen Inwoners die hun vaste lasten niet betalen 	<ul style="list-style-type: none"> Door vroegsignalering zo vroeg mogelijk inwoners met geldproblemen in beeld krijgen Inwoners die hun vaste lasten niet betalen Uitvoering door gemeente zelf (Sociaal Team) 	<ul style="list-style-type: none"> Medio 2025 is Stimenz hiervoor verantwoordelijk

Bijlage 2: Geraadpleegde bronnen

Documenten

- Beleidsregels Werk & Inkomen 2023 _ Lokale wet- en regelgeving
- Beleidsplan SDV 2021 tot 2025
- Beleidsregels Werk, Participatie en Inkomen gemeente Hattem _ Lokale wet- en regelgeving
- Evaluatie Maatwerkfonds
- Hoogwaardig handhaven Werk en Inkomen 2016 - 2020
- Jaarrekening 2022
- Jaarrekening 2023
- Maatwerkfonds - Inrichting en uitvoering
- Op Ko€rs - Stichting Welzijn Hattem
- Programmabegroting 2024
- Programmabegroting 2025
- Werkafspraken Schuldhulpverlening gemeente Hattem en Zwolle

Interviews

Inwoners

- 12 inwoners die gebruik hebben gemaakt van gemeentelijke inkomensondersteunende regelingen en/of toeslagen

Gemeente Hattem

- Beleidsmedewerker Werk en Inkomen
- De verantwoordelijk wethouder sociaal domein
- 2 werk- en inkomensconsulenten

Partners

- Op Ko€rs
- Stichting Leergeld